

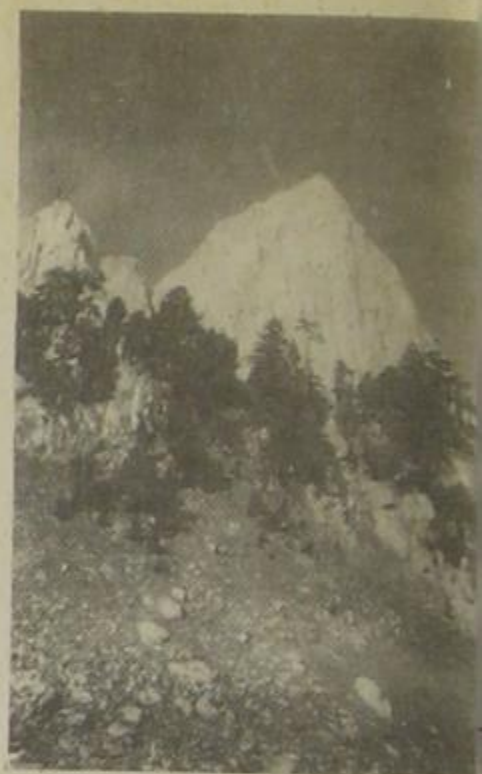
ΚΟΝΙΤΣΑ

10 Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου 1991

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 40 ΔΡΧ. 200
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1940 - 44 Σ.Ε..	161
Ο Σ. Δημάρατος στη μάχη της Πίνδου, Ν.Χ. Ρεμπέλη	162
Αναμνήσεις απ' τον πόλεμο του '40 Απ. Κωστόπουλο	163
Η μάχη της Πίνδου, Δ. Γιαννάκου	164
Η Αγ. Παρασκευή στη κατοχή, Δ.Α. Κοντοδήμου	166
Οι καμπάνες της λευτεριάς Σ.Τ.	169
Με τους «Ροβινσώνες των βουνών ...» Σωτ. Τουφίδης	174
Οδοιπορικό... Γρ. Κώστα	177
Σ.Ο.Σ. για το Καητσιώτικο γεφύρι... Θ. Ζιώγας	180
Νωπογραφίες εξωκκλησιών Δροσοπηγής Κόνιτσας ... Θ. Ζιώγα	181
Η δοξασμένη κοιλάδα... Ηλ. Ε. Παπαζήση	186
Το λησμονημένο νήπιο, Αν. Ευθυμίου	191
Ποίηση - βιβλιοπαρουσίαση κλπ.	192
Ο Αλή Πασιάς στα Γιάννινα, Β. Βουρδούκας	195
Το παζαρόπουλο, Λ. Εζνεπίδη	196
Αποχαιρετισμός, Αχ. Κολιός	197
Αγροτουρισμός, Απ. Ζακόπουλος	198
Πολιτιστικές Δραστηριότητες Ηλιόρραχης, Λ.Β.	199
Ευχάριστη έκπληξη... Θ. Ζιώγα	200
Ειδήσεις κλπ.	201



«Γκαμήλα» (κορυφή Τύμ
υγ. 2497 μ.)

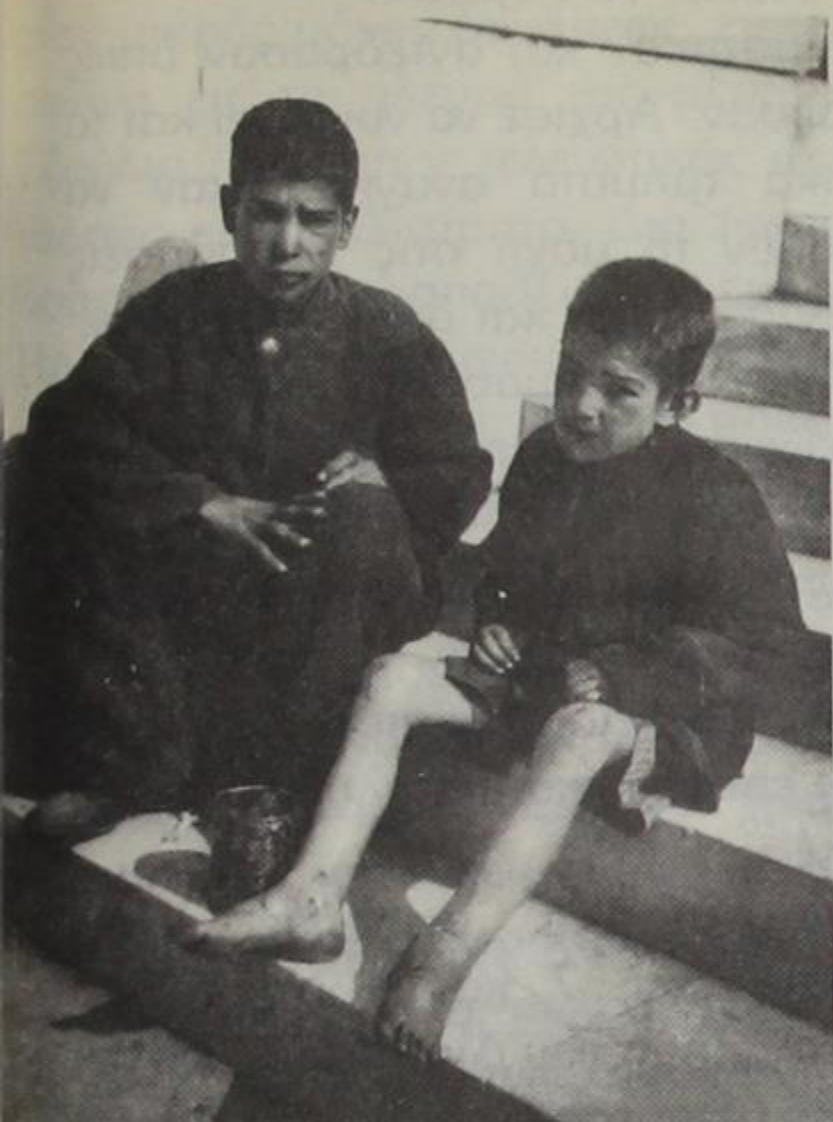
Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος

Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:
Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 1000
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725



Κατοχή.-Πείνα.



1940 - 1944

1940 - 44, μία τετραετία που σηματοδεύτηκε ανεξίτηλα από το μεγαλειώδες έπος της Πίνδου και της απόσεισης της επώδυνης τριπλής κατοχής.

Οκτώβρη μήνα γίνεται η εισβολή των Ιταλών και αρχίζει ο αγώνας του Ελληνικού Λαού κατά των μεραρχιών του Μουσολίνι. Οκτώβρη πάλι εγκαταλείπουν ντροπιασμένοι οι κατακτητές τη χώρα μας, ύστερα από τέσσερα χρόνια άνισης πάλης.

Επέτειοι που πρέπει να θυμίζουν στους Έλληνες — μικρούς και μεγάλους — το δαύμα της λαϊκής ομοθυμίας. Μ' αυτήν ο Λαός μας αντιμετώπισε την επίθεση των επιδρομέων, που διέδεταν τις φοβερότερες πολεμικές μηχανές της εποχής, και όχι μόνο άντεξε, αλλά τους κατάφερε συντριπτικά πλήγματα που άλλαζαν «τον ρουν» του πολέμου.

Σήμερα γύρω από την πολύπαδη χώρα μας υγώνονται σύννεφα που προμηνύουν καταιγίδα. Είναι ανάγκη, λοιπόν, να φέρουμε πιο έντονα στη μνήμη μας το έπος του 1940 - '44.

Το περιοδικό μας, τιμώντας τους αγώνες της φυλής μας και συμμετέχοντας στον εθνικό μας γιορτασμό, αφιερώνει ένα μεγάλο μέρος των σελίδων του παρόντος τεύχους σε αναμνήσεις και αφηγήσεις για την αλησμόνητη εκείνη εποχή.

Πιστεύουμε ότι έτσι προσθέτουμε και εμείς κάτι στις ιστορικές μνήμες του Έθνους.

Σ.Ε.

Ο Σωκράτης Δημάρατος στη μάχη της Πίνδου

Διαπίστωσα πως εκείνοι που εκφωνούν στην Κόνιτσα πανηγυρικούς λόγους για την επέτειο του ιστορικού «ΟΧΙ» (φαντάζομαι το ίδιο θα συμβαίνει και στα χωριά της επαρχίας), παραλείπουν - φυσικά από άγνοια - να αναφερθούν στη μεγάλη συμβολή της ταξιαρχίας ιππικού στην όλη έκβαση της μάχης της Πίνδου, διοικητής της οποίας ήταν τότε ο εκ Βουρμπιάνης ορμόμενος συνταγματάρχης ιππικού Σωκράτης Δημάρατος.

Αλλά ας πάρουμε τα γεγονότα με τη σειρά:

Ως γνωστό η μεραρχία Τζούλια υπό τον στρατηγό Τζιρότι εισέβαλε από Χιονιάδες - Βούρμπιανη με κατεύθυνση Φούρκα - Δίστρατο - Σαμαρίνα.

Στις 30 Οκτωβρίου ο συνταγμ. Σωκρ. Δημάρατος διατάχτηκε να αναχωρήσει αμέσως από Θεσσαλονίκη προς Κοζάνη - Γρεβενά. Εκεί έλαβε γνώση των τελευταίων γεγονότων για την δύσκολη κατάσταση, που είχε δημιουργηθεί στο μέτωπο Φούρκας - Κόνιτσας, αφού ο εχθρός είχε ανατρέψει την ελληνική προκάλυψη.

Πράγματι οι Ιταλοί απέβλεπαν να εισβάλουν μέσω Σαμαρίνας στη δυτική Μακεδονία, πράγμα που θα καθιστούσε πολύ κρίσιμη την όλη κατάσταση.

Η αποστολή της ταξιαρχίας ιππικού συνίστατο να σπεύσει προς το Δούτσικο και να καταλάβει τέτοιες θέσεις, ώστε να εμποδίσει τον εχθρό να κινηθεί από Σαμαρίνα προς Γρεβενά.

Η ταξιαρχία ξεκίνησε την 1 Νοεμβρίου από Γρεβενά προς Δούτσικο και οι Ιταλοί την επόμενη μέρα, 2 Νοεμβρίου, κινήθηκαν από Σαμαρίνα προς ανατολάς. Ο Σ. Δημ. έκρινε σκόπιμο να τους χτυπήσει από τα πλευρά. Οι Ιταλοί

από τον Νικόλ. Χ. Ρεμπέλη

αιφνιδιάστηκαν και αντέδρασαν όπως μπορούσαν. Άρχισε να νυχτώνει και τα ελληνικά τμήματα αναγκάστηκαν να διακόψουν τη μάχη στις προσβάσεις της Ρέντας, όπου και διανυκτέρευσαν.

Τη νύχτα ετοιμάσθηκε το σχέδιο επιδέσεως για την επόμενη μέρα. Οι διαταγές δίνονταν προφορικά, γιατί ούτε στέγη υπήρχε ούτε φως για τη σύνταξη εγγράφων διαταγών.

Η ταξιαρχία συνέχισε τη δράση της και επέφερε καίρια πλήγματα στον εισβολέα.

Συγκεκριμένα, σφοδρές μάχες διεξήγαγε στις 7 και 8 Νοεμβρίου προς κατάληψη του Διστράτου. Ο αγώνας ήταν πεισματώδης και άνισος, γιατί οι αντίπαλοι διέδεταν καλύτερο και πιο τέλειο οπλισμό.

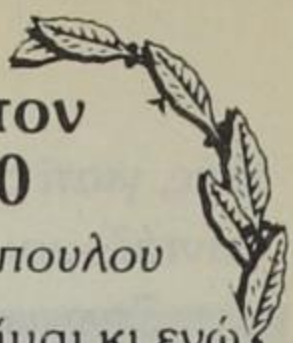
Στις 9 Νοεμβρίου το πρωί η ταξιαρχία ήρθε σε τηλεφωνική επαφή με το Β' Σώμα Στρατού. Ο επιτελάρχης συνταγμ. Μαχάς ζήτησε να μάθει την κατάσταση και πληροφόρησε το Σωκρ. Δημάρατο ότι οι περαιτέρω επιχειρήσεις προς Πάδες. Ελεύθερο ανατίθενται σ' αυτόν.

Έτσι ο Σ.Δ. με την ταξιαρχία ιππικού ενήργησε σπουδαίες επιθετικές επιχειρήσεις και δημιούργησε ρήγματα στα πλευρά της μεραρχίας Τζούλια με αποτέλεσμα να της φράξει την διάβαση πέραν της Σαμαρίνας.

Χαρακτηριστικά είναι τα λόγια αιχμαλώτου Ιταλού αξιωματικού προς Έλληνα συνάδελφό του:

«Ποτέ στη ζωή μου δεν θα μπορούσα να φανταστώ ότι ήταν δυνατό να συναντήσω ιππικό να μάχεται με τόση ορμή στα απόκρημνα αυτά βουνά».

Ο Δ. Κόκκινος στο περισπούδαστο βιβλίο του «Οι δύο πόλεμοι 1940 - 41» γράφει στη σελίδα 308:



Αναμνήσεις από τον πόλεμο του 1940

του Αποστ. Κωστόπουλου

Αγαπητή «ΚΟΝΙΤΣΑ» είμαι κι εγώ. Ηπειρώτης ταξιδεμένος που περιμένω πάντα με λαχτάρα το περιοδικό εδώ στη Λάκκα Πατρών που ζώ.

Με την ευκαιρία της 28ης Οκτωβρίου σας στέλνω για δημοσίευση κάποιες αναμνήσεις μου από την 28-10-40, από 'κείνες τις άσχημες ώρες της πρώτης μέρας του πολέμου.

Την εποχή εκείνη υπηρετούσα στον 1ο λόχο, στη Βούρμπιανη με δ/τή τον Δ. Καντάρα και ανδ/γό τον Χαρ. Πρωτοσύγγελο από τη Γορίτσα. Ήμουν στα μεταγωγικά και επειδή είχα βαρεθεί να πηγαίνω κάθε δύο μέρες στην Κόνιτσα για τρόφιμα, ζήτησα να με στείλουν σε φυλάκιο και έτσι βρέθηκα στο 24, στο Πληκάτι.

Εκεί ήμασταν δώδεκα άνδρες από τους οποίους θυμάμαι το λοχία Τσόμο, τον Χαραλ. Τράμα (δάσκαλο), το Γρηγ. Τσάτση απ' τον Αμάραντο, τον Γεωργ. Πούσιο, το Γεώργ. Φώτου από τα Καβάσιλα, το Θωμά Ζιώγα, το Γιάννη Ζούνη...

Το βράδυ της 28ης πήραμε εντολή από τον αρχιφύλακα να είμαστε σε επιφυλακή με μπαλάσκες, παπούτσια κ.λπ. γιατί απέναντί μας κυκλοφορούσαν πολλοί Ιταλοί - πάνω από τριακόσια. Ο αρχιφύλακας επικοινωνήσε με τη Μεραρχία και ακούσαμε να του λένε στο τηλέφωνο ότι στέλνουν δέκα άνδρες με το Μιχ. Κατσέλη και το λοχία Θεοφ. Βλάχο. Αλλά που να 'ρθουν αυτοί οι άνθρωποι; ο Θεός είχε κολλήσει γη και ουρανό με πολλή βροχή. Έτσι η ενίσχυση δεν ήρθε και καλύτερα γι αυ-

«Ο ταξίαρχος Σ. Δημάρατος ηγούμενος ταξιαρχίας ιππικού και κατ' ουσίαν μικράς μόνον δυνάμεως, εμπήξας σφήνα εις τα πλευρά της μεραρχίας Γζούλια... εκτύπησε τελειωτικῶς τους Ιταλούς εις το Δίστρατο. Δια των συνδυασμένων προσπαθειών μεράρχου Βραχνού και ταξιάρχου Δημαράτου, ανεκόπη η πορεία του εχθρού προς την Κοζάνην και επετεύχθη τελικῶς η ανατροπή του».

* * *

Ας μη νομίσει κανείς ότι έγγραφα όλα αυτά, για να εκδειάσω και να εξυμνήσω τον άνδρα. Ο Σ.Δ. δεν χρειάζεται επαίνους και εγκώμια από μένα. Ήταν τόση η μετριοφροσύνη του, ώστε πιστεύω ακράδαντα, πως αν ζούσε και διάβαζε τις παραπάνω αλήθειες... θα στενοχωριόταν!

Θέλησα μόνο να αποδώσω «τα του Δημαράτου εις τον Δημάρατον», τον σεμνό, τον γύχραιμο, τον αξιοπρεπή, τον γενναίο και μετριόφρονα αυτόν άνδρα, που συνετέλεσε τόσο πολύ στην ήττα των Ιταλών.

Επομένως για να επανέλθω σ' εκείνο που προλαβόντως έγγραφα -καλό θα είναι οι εκάστοτε οριζόμενοι ομιλητές της επετείου της 28 Οκτωβρίου, να κάμνουν κάποια, έστω, σύντομη αναφορά στον τότε ταξίαρχο Σ.Δ. (και μετέπειτα Στρατηγό και Υφυπουργό Στρατιωτικών), ο οποίος αγωνίσθηκε και βοήθησε τόσο πολύ στην άτακτη υποχώρηση του εχθρού πάνω στα κακοτράχαλα βουνά της επαρχίας μας.

Νικόλ. Χ. Ρεμπέλης

Υ.Γ. Σημειώνω πως ο Σ.Δ. περί τα μέσα Νοεμβρίου πέρασε από τη Βούρμπιανη και κοιμήθηκε στο σπίτι του αδελφού του Γιάννη (μπάρμπα Νάκου). Ήταν κρυωμένος και όλη τη νύχτα έβηχε δυνατά. Το πρωί, υπό βροχήν, ανεχώρησε για τις Χιονάδες - Μπάντρα - Ερσέκα.



τούς, γιατί θα 'χαμε πιο πολλά δύματα - φαντάζομαι.

Ξαφνικά άρχισαν πυκνά πυρά από τους Ιταλούς και για μια στιγμή γέμισε η πόρτα του φυλακίου από κορμιά (5-6) το ένα πάνω στ' άλλο.

Ένας φώναζε, μάνα μου, άλλος γυναικούλα μου και θυμάμαι τον Γρηγόρη Τσάτση που έλεγε ότι τα Χριστούγεννα θα 'κανε το γάμο του...

Για μια στιγμή άδειασε το φυλάκιο κι έμεινα μόνος μου, σαν κολώνα, ανάμεσα στην πόρτα και το παράθυρο. Κάποτε έδωκε ο Θεός και σταμάτησαν τα πυρά. Οι Ιταλοί πλησίασαν κοντά και έριξαν χειροβομβίδες. Έγινε χαλασμός. Εγώ 'κείνη τη στιγμή ήμουν «ζωντανός νεκρός». Αυτό δεν κράτησε πολύ. Άκουσα τους Ιταλούς να λένε «φινίτο Γκρέκο σολδάτο» και έπεσε η ψυχή. Αυτοί νόμισαν ότι σκοτωθήκαμε όλοι. Τραυματίστηκα στους γλουτούς και από τα τραύματά μου δεν μπορούσα να περπατήσω όρθιος καθώς πήρα τον κατήφορο για το Πληκάτι. Έβαζα τα χέρια κάτω, άλλαζα τον πισινό μου και σβαρνιζόμουν προς τα κάτω. Κάποια στιγμή άκουσα έναν δόρυβο μεσ' απ' τις οξυές και βλέπω το δάσκαλο να σβαρνίζεται κατά τον ίδιο τρόπο.

Μόλις πήγα κοντά του άρχισε τα κλάματα. Ήταν τραυματισμένος από χειροβομβίδα. Όταν φτάσαμε κοντά στο χωριό, συναντήσαμε δύο Ιταλούς και μας πήραν με τα μουλάρια. Ο δάσκαλος έφυγε για το χωριό του και μένα με πήγαν στο δικό μου, στα Καβάσιλα.

Τήν άλλη μέρα, το πρωί ήρθε η δασκάλα και άρχισε αμέσως το έργο της νοσοκόμας, με διάφορα γιατροσό-



Η Ανδρομάχη Κουτσάκου

φια. Αντί για οινόπνευμα, έπλενε με τσίπουρο τις πληγές μου και έβαζε καθαρό κερί ζυμωμένο, στα τραύματά μου.

Η δασκάλα ήταν από την Πουρνιά και λέγονταν Ανδρομάχη Κουτσάκου. Περάσαμε και οι δύο δέκα τρεις μέρες αγωνίας και τρόμου ...

Μέχρι σήμερα κρατάω τη φωτογραφία της, που μου 'στειλε στο Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης και θα τη φυλάω ώσπου να ταξιδεύσω στον άλλο κόσμο, γιατί νιώθω απέραντη ευγνωμοσύνη για αυτή.

Αξίζει μεγάλο έπαινο η μάνα ή αδερφή της Επαρχίας μας που στάθηκε σε μας τους μαχητές πολύτιμος βοηθός, κουβαλώντας πολεμοφόδια στην πλάτη της («ζαλιά», όπως λέμε εμείς οι Ηπειρώτες) και περιθάλποντας τους τραυματίες, με όποια μέσα διέθετε. Γι αυτό νικήσαμε τον εχθρό.

Ελληνοϊταλικός πόλεμος 1940 Η Μάχη της Πίνδου

Του Δημ. Γιαννάκου

Το πρώτο δεκαήμερο του Νοεμβρίου έγιναν σκληρές μάχες στην οροσειρά της Πίνδου. Οι Ιταλοί αφού κατέλαβαν τη Σαμαρίνα και έκαναν μεγάλες

λεπλασίες σε φλοκάτες κουβέρτες κ.λ.π. Φόρτωσαν τα μεταγωγικά τους με προορισμό το Δίστρατο, Βοβούσα, Μέτσοβο, αλλά δυστυχώς γι' αυτούς, τα όνειρά τους πήγαν χαμένα διότι τα στενά της Βοβούσας τα είχε πιάσει ο Ελληνικός Στρατός· ένας λόχος του Παππά και έφερε καλά αποτελέσματα, ώστε οι Ιταλοί να οπισθοχωρήσουν προς τα χωριά της Λάκας Αώου, όπου έπαθαν μεγάλη πανωλεθρία, σε στρατιώτες και μεταγωγικά της Μεραρχίας «Τζούλια».

Στα Άρματα επί 48 ώρες οι Ιταλοί ήταν αμυνόμενοι αλλά το ορειβατικό Ελληνικό πυροβολικό έβαζε συνέχεια από το Βρυσοχώρι εναντίον των Ιταλών, με αποτέλεσμα να έχουν μεγάλες απώλειες σε οπλίτες και μεταγωγικά. Σκοτώθηκε και ένας ταγματάρχης Ιταλός. Στον Αώο ποταμό υπήρχε μία γέφυρα όπου ο Ελληνικός Στρατός έκαμε για να εμποδίσουν τη διείσδυση των Ιταλών στο Ζαγόρι.

Στους πρόποδες του Σμόλικα και στην θέση «Σμίλιανος» υψ. 1.700 μέτρα, ήταν το Ιππικό της Λαμίας με τον Ήλαρχο Γρηγόρη Καραθανάση και λόγω της πυκνής ομίχλης ήρθαν αντιμέτωποι με τους Ιταλούς στα πενήντα μέτρα. Έγινε σκληρή μάχη και εκεί σκοτώθηκε ο Ήλαρχος Καραθανάσης από τη Λαμία. Πιό κάτω από το Σμίλιανο, στη θέση «εβρέτι», σε μια σκληρή μάχη, από τα πολυβόλα των Ιταλών σκοτώθηκαν άλλοι τρεις φαντάροι.

Οι κάτοικοι των Αρμάτων, μετά την οπισθοχώρηση των Ιταλών, βγήκαν στο Σμίλιανο και αφού βρήκαν τα δύματα, τα έθαψαν και ένας από τα Άρματα, ο-



Έλληνες φαντάροι στο Γκολέμι της Αλβανίας (με το σταυρό, ο Γ. Γιαννάκος).

νομαζόμενος Γιαννάκος Γεώργιος σήμερα μακαρίτης, έβγαλε για τον Καραθανάση το παρακάτω τραγούδι, το οποίο παίζεται και σήμερα από το μουσικό συγκρότημα «Πανουσάκου».

Πουλί μ' από το Σμίλιανο
κι απ' τις επτά βρυσούλες
για πες και στ' άλλα τα πουλιά
όπου λαλούν στους κάμπους.
(Στο Σμίλιανο τους βρίσκω,
στα χαρακώματα.
Επίθεση τους κάνω τα
ξημερώματα).
Φέτος να μη λαλήσουνε,
φέτος να μην το 'πουνε,
για του Γρηγόρη τον καημό,
για τον Καραθανάση.
Σκοτώθηκε στο Σμίλιανο
για τη γλυκειά πατρίδα.
(Κίνησα απ' τη Λαμία
και πάω στην Αλβανία
στον πόλεμο παιδιά
για την Ελευθερία.

Η Αγία Παρασκευή (Κεράσοβο) στην Κατοχή

Στο χωριό μας, το ξεκίνημα της Εθν. Αντίστασης έγινε στις αρχές του 1943.

Πριν, όμως, εξιστορήσουμε τα γεγονότα εκείνων των ιστορικών, για το χωριό μας, ημερών, είναι απαραίτητο να δούμε τι υπόφεραν οι κάτοικοι από το Μάη του 1941 μέχρι το τέλος του '42.

Η Ιταλική αστυνομία (καραμπινιερία), μιά μέρα του Μάη, μας έκανε την πρώτη της επίσκεψη.

Εκείνη τη μέρα οι χωριανοί πήγαιναν πρωί πρωί για τις δουλειές τους - όπως ήταν το συνήθιό τους - χωρίς να υποπτεύονται καθόλου πως θα συνέβαινε κάτι αναπάντεχο στη ζωή τους.

Καθώς έβγαιναν έξω απ' το χωριό, βλέπουν ξαφνικά σε κάθε έξοδο και κάθε σταυροδρόμι караμπινιέρους, που τους σταματούσαν και τους υποχρέωναν να συγκεντρωθούν στην πλατεία (μεσοχώρι) του χωριού.

Ο Τζούλιο, που ήταν επικεφαλής των Ιταλών έδωσε διαταγή να μαζευτούν όλοι στην αίθουσα του Σχολείου· εκεί τους είπε ότι έχει θετικές πληροφορίες πως έχουν όπλα και θα 'πρεπε οπωσδήποτε να τα παραδώσουν.

Διερμηνέα είχε ένα χωριανό μας, το Γιάννη Παπαγιάννη, που ήξερε λίγα ιταλικά.

Παρ' όλες τις φοβέρες των Ιταλών, κανένας από τους συγκεντρωμένους χωριανούς, δεν πήγε να φέρει όπλο. Αγριεμένος τότε ο Τζούλιο άρχισε να χτυπάει το βούρδουλα απάνω στο τραπέζι και ν' απειλεί λέγοντας:

«τήν άλλη φορά που θα 'ρθω, αν δεν φέρετε από ένα όπλο, ο καθένας σας θα σας κρεμάσω ανάποδα, με το κεφάλι κάτω». Και πραγματικά αυτό έκανε κάθε φορά που ερχόταν· δεν έβλεπε τίποτ' άλλο από κρεμάλες και φάλαγγα.

Το Σχολείο είχε γίνει αίθουσα μαρτυριών και τρόμου. Πόσοι και πόσες - άνδρες και γυναίκες - δεν πέρασαν βασανιστήρια! Ακόμα και ηλικιωμένοι βασανίστηκαν, όπως ο Δημ. Ν. Οικονόμου που πέθανε λίγο αργότερα από τα μαρτύρια.

Οι νέοι τα κατάφεραν να ξεφεύγουν κάθε φορά από τον κλοιό που τους έκαναν, μεσ' από στενοσόκακα, κήπους και μονοπάτια.

Εκτός από τους Ιταλούς και αργότερα τους Γερμανούς, είχαμε και το λεγεωνάριο Αλκιβιάδη Διαμάντη, από τη Σαμαρίνα, που με λίγα τσιράκια άρπαζε τους χωριανούς με τη βία και τους πήγαινε στη Σαμαρίνα να χτίσουν και ν' ασπρίσουν τα σπίτια τους. Εάν δε συμπλήρωναν 8-10 μεροδούλεια, δεν τους επέτρεπαν να φύγουν.

Επειδή το χωριό μας είναι άγονο οι κάτοικοι ήταν υποχρεωμένοι να ταξιδεύουν σε άλλες περιοχές της χώρας για να φέρουν μιά οκά καλαμπόκι να δρέγουν την οικογένειά τους. Το σιτάρι είχε γίνει είδος πολυτελείας.

Το 1941 - 42, δουλειές δεν υπήρχαν πουθενά· ποιός έχτιζε σπίτι για να δουλέγουν οι μαστόροι; Ευτυχώς που οι κάτοικοι είχαν πολλά φορτηγά ζώα - λόγω της δουλειάς τους - κι αυτά έσωσαν την κατάσταση, εκείνη την κρίσιμη περίοδο.

Η πείνα άρχισε νά χτυπάει τις πόρτες κι έπρεπε να βρεθεί τρόπος ν' αντιμετωπιστεί. Πληροφορίες από τη Μακεδονία έλεγαν πως εκεί δεν υπήρχε ούτε σταγόνα λάδι, ούτε σπειρι αλάτι. Οι χωριανοί βλέποντας ότι άλλη διέξοδος δεν υπάρχει, ξεκίνησαν με τα ζώα τους για την Παραμυθιά και το Φιλιάτι, ν' αγοράσουν λάδι και να το μεταφέρουν, για ανταλλαγή με καλαμπόκι, στη Μακεδονία. Η διαδικασία αυτή ήταν πολύ επικίνδυνη, αλλά οι ανάγκες ήταν μεγάλες, οι άνθρωποι έπρεπε να ζήσουν και αγηφούσαν κάθε κίνδυνο.

Για το ταξίδι από Κεράσοβο μέχρι Παραμυθιά - Φιλιάτες χρειάζονταν έξι μέρες και άλλες τόσες να πας στη Μακεδονία και να γυρίσεις.

Στις αρχές η αλλαγή γίνονταν με μια οκά λάδι, 10 - 12 οκάδες καλαμπόκι, όταν όμως αυτή τη δουλειά την έκαναν και άλλα χωριά, οι πρόσφυγες στην Πτολεμαΐδα «Καλάρια» σήκωσαν μύτη και έλεγαν: αν θέλετε μίαν κουκίαν, μίαν λαδιαν, να το πάρουμε, δηλαδή μιά οκά καλαμπόκι, μια οκά λάδι.

Ορισμένοι αγόραζαν αλάτι από τα Γιάννινα και το αλάζανε στη Μακεδονία με 3-4 οκάδες καλαμπόκι. Για το λάδι οι παραγωγοί δε ζητούσαν ανταλλαγή με είδος, αλλά χρήματα του «Γεωργίου Σταύρου».

Ο κόσμος δε σκέφτονταν την ταιπωρία, εκείνο που τον βασάνιζε ήταν το άγχος αν θα γυρίζανε σώοι στα σπίτια τους. Σ' αυτόν το μακρινό δρόμο, δεν ήταν μόνο οι καταχτητές που έκαναν πολλές φορές κατάσχεση του λαδιού, αλλά και ορισμένοι χωροφύλακες (δυστυχώς), καθώς και πολλοί πλιατσικολόγοι που βγαίνανε στο δρό-

μο οπλισμένοι και άρπαζαν τα είδη από τα φορτωμένα ζώα.

Οι Τουρκαλβανοί στην Παραμυθιά σκότωσαν έξι χωριανούς μας: τον Αλκιβιάδη Ε. Κοτούλα, τον Σπύρο Γ. Γκουγκέτα, τον Γιάννη Χ. Γκουγκέτα, τον Αποστόλη Ν. Κότινα, τον Αποστόλη Γ. Κεράτση και τον Κώστα Γ. Κεράτση.

Με λίγα λόγια, επικρατούσε ο νόμος της ζούγκλας. «Ο θάνατός σου, η ζωή μου». Τα παραπάνω δείχνουν μια μικρή εικόνα από την κατάσταση που επικρατούσε τότε και σε τι συνθήκες ζούσαν οι χωριανοί μας. «Ο πολύς, όμως, κατήφορος έφερε και τον ανήφορο».

Μια Κυριακή στα τέλη του Φλεβάρη (1943), μετά τη λειτουργία, οι χωριανοί όπως ήταν συγκεντρωμένοι στην πλατεία του χωριού βλέπουν να 'ρχεται μια ομάδα (8-10 άτομα) μ' επικεφαλής έναν παπά που κρατούσε την ελληνική Σημαία με τ' αρχικά γράμματα Ε.Λ.Α.Σ.

Ο παπάς ήταν ο παπα-Βαγγέλης Ζήκος από το Ασημοχώρι Κόνιτσας. Οι χωριανοί βλέποντας την ελλ. Σημαία να κυματίζει, άρχισαν να χειροκροτούν και να φωνάζουν «Ζήτω η Ελλάδα».

Ένας μεσήλικας από τους πιο πολύ ξυλοδαρμένους απ' τους Ιταλούς, φώναζε όσο δυνατά μπορούσε. Αυτό που είχε πει ο Ρήγας Φεραίος, ήταν σωστό: «Κάλλιο μιας ώρας ελεύθερη ζωή, παρά σαράντα χρόνους σκλαβιά και φυλακή».

Μας μίλησαν για το ιδρυτικό του Ε.Α.Μ. και μετά μας εξήγησαν για τον Ε.Λ.Α.Σ. Εκείνη τη μέρα γραφτήκανε πολλοί νέοι στον εφεδρικό Ε.Λ.Α.Σ. και ύστερ' από ένα-δύο μήνες άρχισαν να κατατάσσονται στο μόνιμο Ε.Λ.Α.Σ.

Αυτοί ήταν οι εξής: 1) Σπύρος Ν. Κουκούμης 2) Απόστολος Δ. Γκούτσιος 3) Παντελής Ν. Καλύβας 4) Λάζαρος Ευ. Κωνσταντινίδης 5) Κώστας Ευ. Κωνσταντινίδης 6) Ανδρέας Ε. Νταγκοβάνος, 7) Γεώργιος Αθ. Βάσιος, 8) Γεώργιος Ν. Κυρίσης, 9) Παντελής Λαζ. Σκαλωμένος, 10) Νίκος Ε. Νταγκοβάνος, 11) Δημήτριος Ε. Νταγκοβάνος, 12) Βασιλική Ε. Νταγκοβάνου, 13) Ελισάβετ Ν. Μανέκα, 14) Ευάγγελος Χ. Νταγκοβάνος, 15) Θωμάς Κ. Γαλάνης, 16) Βασίλειος Ηλ. Σιάφης, 17) Βασίλειος Γ. Καραγιάννης, 18) Ζήσης Γ. Κουκούμης, 19) Ευάγγελος Παν. Τσιάτσιος, 20) Γεώργιος Δ. Στρατσιάνης, 21) Ηλίας Β. Γκούτσιος, 22) Απόστολος Δ. Γκούτσιος.

Το Δεκέμβριο του 1944 κατατάχθηκαν στον ΕΛΑΣ οι: 1) Δήμος Αθ. Κοντοδήμος, 2) Γεώργιος Δ. Κωτούλας, 3) Κώστας Γ. Τσιάτσιος, 4) Λάζαρος Δ. Ζήκας, 5) Αχιλλέας Αλ. Παπακώστας και δύο - τρεις άλλοι που δε θυμάμαι.

Ο εφεδρικός ΕΛΑΣ πήρε μέρος μαζί με τον μόνιμο στη μάχη του Κλέφτη, κατά των Γερμανών, όπου σκοτώθηκε ο Αχιλλέας Α. Σκουτέρης.

Πήρε μέρος στη μάχη της Πλάκας, πάνω από την Κόνιτσα καθώς και σε άλλες μικροσυμπλοκές με τα Μακεδονικά τμήματα.

Ύστερα από υπόδειξη της ομάδας, βγήκε μια προσωρινή τοπική Επιτροπή από τρία άτομα. Το Δήμο Κοντοδήμο, τον Απόστολο Δ. Παπανικολάου και τη Σταυρούλα Γ. Τέλη. Καθήκοντα της Επιτροπής ήταν να λύνει τα διάφορα προβλήματα των κατοίκων και να προετοιμάσει τον κόσμο για ε-

κλογές, στις οποίες θα γύφιζε ο λαός αυτούς που θα τον διοικούσαν.

Στις εκλογές, οι κάτοικοι δεν γύφιζαν μόνο Λαϊκό Συμβούλιο, αλλά και για Λαϊκό Δικαστήριο. Επίσης γύφιζαν και αντιπρόσωπο για το Αναθεωρητικό Δικαστήριο που είχε την έδρα στην Καστανιανη. Αντιπρόσωπος στο Αναθεωρητικό, ήταν ο Γιάννης Παπαγιάννης.

Το Λαϊκό Δικαστήριο ήταν τριμελές και το αποτελούσαν οι: Κώστας Παπακώστας, Δήμητρα Ι. Πασιά και Γιάννης Ζούκας. Δημόσιος κατήγορος ήταν ο Γιάννης Κ. Χαρισιάδης.

Επίσης γυφίστηκαν μέλη για την Ε.Τ.Α. (επιμελητεία του Αντάρτη).

Η Ε.Τ.Α. έπαιζε σπουδαίο ρόλο στα χρόνια της Κατοχής.

Οι γυναίκες έπλεκαν μπλούζες, φανέλλες, κάλτσες για τους αντάρτες κι έκαναν έρανο ειδών τροφίμων (σιτάρι, καλαμπόκι κ.λ.π) που τα μοίραζαν στις πιο φτωχές οικογένειες.

Το Λαϊκό Συμβούλιο μοίραζε τα έσοδα που έπαιρνε από τους βοσκοτόπους, εξίσου στους κατοίκους του χωριού όχι σε χρήματα, αλλά σε είδος (τυρί - μαλλιά).

Η Εθνική Αντίσταση έσωσε τον Ελληνικό Λαό, όχι μόνο από τις επιδρομές των κατακτητών, αλλά και από τους διάφορους πλιατσικολόγους. Εκείνο όμως που δεν ξεχνάει ο κόσμος είναι τα μέτρα του ΕΑΜ κατά της κλοπής που σταμάτησε, «ως δια μαγείας» σ' όλη την ύπαιθρο...

Δήμος Αθ. Κοντοδήμος





Οι καμπάνες της λευτεριάς (Αληθινή ιστορία)



Η 16 Οκτώβρη 1944 είναι μιά ηλιόλουστη και ήσυχη μέρα. Μόνο το αλύχτημα κάποιου σκύλου, το αραιό σάλπισμα του αγαθού τετράποδου ή των πετεινών το λάλημα, φανερώνουν πως στο χωριό μας κατοικούν άνθρωποι...

Χρόνια τώρα ο κόσμος συνήθισε να ζει και να δουλεύει ήσυχα, σαν τα μηρμύγκια. Δεν ακούονται πια φωνές στ' αλώνια και στον τρύγο, όπως άλλοτε, προπολεμικά. Η δημοσιά με το γερμανικό φυλάκιο είναι ένα χιλιόμετρο πιο κάτω κι ο εχθρός δεν ασειεύεται καθόλου. Ευκαιρία γυρεύει, ν' ανέβει στο χωριό. Και μήπως δεν ανηφόρισαν κάμποσες φορές κι ερεύνησαν τα σπίτια για όπλα, ρωτώντας επίμονα για παρτιζάνους; Σ' αυτές τις εξορμήσεις τους, πάντα την πλήρωναν οι κότες. Βλέπεις, είχαν ιδιαίτερη αδυναμία στα πουλερικά και πιο πολύ, η έφοδος γινότανε για δαύτα κι όχι γι' αντάρτες, που σπάνια περνούσαν από κει.

Μεγάλος φόβος έπιανε τους χωριανούς, όταν ερχόταν ο καιρός να καλλιεργήσουν τα χωράφια τους κοντά στη δημοσιά -στο «Ντερβένη» - όπως λέγεται το μέρος.

Δεν ακούονταν καν, πως έκαναν τις δουλειές τους και πάντα έστελναν εκεί τους γέροντες και τις γριές...

Αυτή την εποχή, όλοι ετοιμάζονταν για το χειμώνα.

Από το καλοκαίρι έβαλαν στ' αμπάρια, όσο σιτάρι θέρισαν κι ό,τι άλλο φαγώσιμο κατάφερε η κάθε φαμελιά να κονομήσει. Οι καιροί ήταν δύσκολοι, αλλά όχι απελπιστικοί, όπως το σαρανταένα με τη μεγάλη πείνα, τότε που ο κόσμος έφαγε ακόμα και ζωοτροφές για να γλιτώσει απ' το θάνατο. Τώρα

πλέον, η ζωή είχε μπει σε κάποιο ρυθμό. Ποιός λίγο, ποιός πολύ, όλοι έκαναν το κουμάντο τους και προπάντων η οργάνωση του χωριού που φρόντιζε για όλα και για όλους. Ακόμα και οι ειδήσεις έρχονταν στο χωριό με τρόπο κι ας μην υπήρχε ουτ' ένα ραδιόφωνο. Από πόλη σε χωριό κι από το 'να χωριό στο άλλο, με τους σύνδεσμούς, ταξίδευαν τα νέα και γίνονταν κοινό μυστικό.

Στο σπίτι, ακούαμε τον πατέρα μου να μας μιλάει, πότε για Στάλινγκραντ και πότε για Αλαμείν. Μπαρουτοκαπνισμένος μαχητής και τραυματίας του ελληνοϊταλικού πολέμου ο πατέρας μου, μιλούσε μ' ενθουσιασμό και σπινθηροβολούσαν τα μάτια του, ενώ οι χειρονομίες έδιναν ξέχωρη ζωντάνια στα λόγια του. Εμείς τα παιδιά, γουρλώναμε τα μάτια από περιέργεια και αγαλλίαση, χωρίς καλά-καλά να καταλαβαίνουμε τα γεγονότα· αόριστα νιώδαμε ότι ο εχθρός νικιέται και χοροπηδούσαμε απ' τη χαρά μας.

Τον τελευταίο καιρό πύκνωναν τα ευχάριστα νέα· όλοι, πια, έλεγαν πως οι Γερμανοί θα φύγουν γιατί φοβούνται μήπως τους κλείσουν οι Ρώσοι στα Βαλκάνια...

Αλλά ας γυρίσουμε στις 16 Οκτώβρη 1944.

Ένας ήλιος καλοκαιριάτικος έλουζε το χωριό που 'ναι σε μια λοφοπλαγιά χτισμένο.

Οι κάτοικοι ασχολούνταν με τις καθημερινές τους δουλειές και τα παιδιά σε συντροφιάς, έπαιζαν ξένοιαστα τ' αγαπημένα τους παιγνίδια.

Στα πόδια του χωριού φιδοσέρνεται η δημοσιά που 'ρχεται από τα Γιάννινα και χάνεται στ' αλβανικά σύνορα, περνώντας από δάση, και ρεματιές. Α-

πό το δάσος που ακουμπάει ακριβώς στο δρόμο, χωρίς κανείς να το περιμένει, ακούστηκαν ξαφνικά δυνατές φωνές:

— Νερό, φέρτε νερόοο!

Έριξα το βλέμμα κι αντίκρισα πολλούς ανθρώπους - μπορεί να 'ταν και πενήντα - ν' ανηφορίζουν κατά το αλσύλλιο - με τα σκιερά δέντρα, που είναι ακριβώς αντίκρυ στο χωριό. Όλοι κρατούσαν όπλα που στραφτάλιζαν στον ήλιο. Ακούστηκαν ξανά οι φωνές:

— Νερό, φέρτε νερόοο!

Οι άντρες του χωριού - όσοι βρίσκονταν εκεί τέτοια ώρα - μαζεύτηκαν στο μεσοχώρι κι αφού βεβαιώθηκαν ότι οι οπλοφόροι ήταν αντάρτες, σκόρπισαν στα σπίτια τους να κουβαλήσουν νερό.

Σε λίγο καμιά δεκαριά χωριανοί, φορτωμένοι βαρέλες τενεκέδια και παγούρια, κατηφόριζαν γρήγορα - γρήγορα για τους αντάρτες, που είχαν στρατοπεδεύσει στο σύδεντρο.

Εμείς οι πιτσιρικάδες ευκαιρία βρήκαμε για περιπέτειες. Αρπάξαμε ό,τι μικροδοχείο είχαμε πρόχειρο και τρέξαμε σβέλτα, από άλλα μονοπάτια να προσφέρουμε, όσο μπορούσαμε κι εμείς. Πιο πολύ μας έτρωγε η περιέργεια να δούμε από κοντά τους αντάρτες, γιατί στην παιδική μας φαντασία, αυτοί έμοιαζαν με τους μυθικούς ήρωες που μαθαίναμε στο σχολείο: τον Αχιλλέα, τον Ηρακλή ή τους μεταγενέστερους Κολοκοτρώνη, Μάρκο Μπότσαρη και τόσους άλλους που τα κάδρα τους είχε κρεμάσει ο δάσκαλος στον τοίχο της σχολικής αίθουσας. Και τη φαντασία μας κέντριζαν περισσότερο οι διηγήσεις των μεγάλων για τα κατορθώματα των αγωνιστών του νέου είκοσι ένα.

Είχαμε ακούσει για κάποιον καπετάν Βοριά, που γλίτωσε πολλές φορές μεσ' από τα γερμανικά πυρά. Όμως αυ-

τό που γνώριζαν ακόμα και τα πιο μικρά παιδιά του χωριού, ήταν το κατορθώμα μιας αντάρτικης ομάδας με αρχηγό το Ζδράβο - έτσι έλεγαν τον καπετάνιο - που μπήκε στο Χάνι Καλλιθέας και ξέκανε όλη την εχθρική φρουρά.

Τούτο το περιστατικό κυκλοφορούσε από στόμα σε στόμα και μας γέμιζε χαρά και περηφάνια.

Αυτά κι άλλα πολεμικά επεισόδια είχαμε ακούσει και η φαντασία μας τα μεγαλοποιούσε: τα 'κανε θρύλους και μια ακατανίκητη δύναμη μας τραβούσε να γνωρίσουμε αυτούς τους ήρωες που ξεφύτρωσαν αναπάντεχα εκεί στο αντικρινό δάσος τους χωριού μας.

Δεν αργήσαμε να φτάσουμε κοντά τους. Το Τμήμα έπιασε τον ίσκιο για να ξαποστάσει. Καταδιγασμένοι όλοι τους γέμιζαν караβάνες και παγούρια από το νερό των χωριανών και ρούφαιαν να ξεδιγασούν.

Στην αρχή τους περιεργαζόμασταν από μακριά. Μας έκαναν εντύπωση οι μουστάκες και οι γενειάδες τους, που στην αρχή μας φόβιζαν κι όλας, αλλά σε λίγο ξεδαρρέγαμε, γίναμε φίλοι και ανακατευθήκαμε μες στο τσούρμο. Κι όλ' αυτά έγιναν τόσο γρήγορα, ώστε δανόμιζε κανείς πως ήμασταν γνώριμοι από χρόνια. Τους συμπαθήσαμε και κάναμε πρόδυμα, κάθε μικροδέλημα που μας ζητούσαν. Εκείνοι τ' ανταποδίνανε με μικροπράγματα - λάφυρα - από την προηγούμενη μάχη με τους Γερμανούς. Στον ένα έδωσαν γυαλιά μοτοσικλετιστή, στον άλλον γωμί βριζίτικο... Όλοι κρατούσαμε στα χέρια και κάποιο ενδύμιο. Εμάς, εκείνο που μας εντυπωσίασε πιότερο απ' όλα, ήταν τα όπλα. Τρέχαμε από τον ένα στον άλλο και αχόρταγα κοιτούσαμε, πως τα καθάριζαν. Μέσ' από τους θάμνους ακούονταν τα «κλίκ - κλίκ» καθώς ανοιγόκλειναν τα κλείστρα.

Περισσότερο δαυμάζαμε ένα λεβεντόγερο, γυλό, μουστακαλή - μπάρμπα Ζήκο τον φώναζαν - που για χιτώνιο φορούσε μια προβιά.

Με πολύ μεράκι καθάριζε το όπλο του - ένα γερμανικό μυδράλιο -το λάδωνε, το σκούπιζε και ύστερα, κρακ - κρακακράκ, ανεβοκατέβαζε το κλείστρο. Σαν μαγνήτης τραβούσε το βλέμμα μας εκείνο το πολυβόλο του μπάρμπα Ζήκου κι αυτός τ' αγκάλιαζε, το χάιδευε, σαν να 'τανε παιδί του· ύστερα του 'λεγε με τη βαριά φωνή του:

- Απόγε δ' ακούσω το κελάηδημά σου, παντέχω να μην ντροπιάσεις τα γεράματά μου. Έπειτα το σκούπιζε μ' ένα φανελλένιο πανί και δώστου πάλι, κλίκ - κλάκ...

Είχαμε ξεχαστεί ολότελα, μ' αυτά τα πρωτόφαντα - για μας πράγματα - που βλέπαμε στους αντάρτες κι ούτε που λέγαμε να γυρίσουμε στο χωριό. Άξαφνα, από την κορυφή της «Ψηλόραχης» ακούστηκε ένας πυροβολισμός και μακρόσυρτο σφύριγμα. Το καρπούλι έστειλε κάποιο σύνδημα και μονομιάς όλοι παράτησαν τις ασχολίες και φορτώθηκαν γρήγορα γρήγορα τα σακίδια στους ώμους· έπειτα, αδράχνοντας τα όπλα συγκεντρώθηκαν σε ομάδες και ξεκίνησαν.

- Σε λίγο δ' αρχίσει το πανηγύρι - μουρμούρισε ο μπάρμπα Ζήκος - και πετώντας στο χώμα το μισοστριμμένο τσιγάρο του, αγκάλιασε το ταχυβόλο και χοπ-χόπ, με απλωτά βήματα, χάθηκε στο δάσος με τους άλλους.

Πανικός έπιασε τους δικούς μας. Αγρίεψαν και μας έδιωξαν για το χωριό.

Με βαριά καρδιά πήραμε το δρόμο του γυρισμού, μα ο νους μας ήταν πίσω, στους αντάρτες.

Ο ήλιος άρχισε να κατηφορίζει

προς τη δύση. Από τη δημοσιά ακούονταν ένα ασταμάτητο βουητό αυτοκινήτων, που ανηφόριζαν προς τα σύνορα. Στο χωριό όλοι έλεγαν πως οι Γερμανοί έφευγαν.

Όταν φάνηκαν τα πρώτα αυτοκίνητα να βγαίνουν στη μεγάλη στροφή, ακούστηκαν απανωτές μπαταριές από τ' αντάρτικα πυρά. Οι αντάρτες είχαν στήσει την ενέδρα τους και χτυπούσαν τη γερμανική φάλαγγα. Μερικά αυτοκίνητα συνέχισαν την πορεία τους, άλλα ακινητοποιήθηκαν στο δρόμο και το βουητό των όπλων δημιουργούσε ένα φοβερό πανδαιμόνιο.

Οι Γερμανοί, πηδώντας από τ' αυτοκίνητα, έτρεχαν να πιάσουν δέσεις πίσω απ' τους τροχούς. Μερικοί δεν πρόλαβαν καν να βγουν από μέσα γιατί τους δέρισαν οι πρώτες ριπές. Άλλοι έπεφταν νεκροί στο δρόμο και τα πυρά πύκνωσαν από τις δυό μεριές. Ορισμένα αυτοκίνητα πήραν φωτιά και σε λίγο ο δρομος γέμισε καπνούς.

Πολλοί Γερμανοί κατάφεραν να διαφύγουν από το διπλανό ρέμα και να ενωθούν μ' αυτούς που είχαν γλιτώσει τον κλοιό, αφήνοντας πίσω τους σκοτωμένους, λαβωμένους, μισοκαταστραμμένα αυτοκίνητα και φορτωμένα κάρρα.

Σιγά - σιγά οι τουφεκίες αραίωσαν και σε λίγο σταμάτησαν ν' ακούονται. Οι αντάρτες κατέβηκαν στο δρόμο κι από κοντά οι χωριανοί, που έτρεχαν να μαζέγουν τραυματίες και λάφυρα.

Χαρούμενος απ' όλα αυτά τα γεγονότα της ημέρας αποφάσισα να συμμαζευτώ στο σπίτι μου, όταν ακριβώς εκείνη τη στιγμή ακούστηκε η φωνή κάποιου χωριανού που έλεγε:

- Φεύγουν οι Γερμανοί! Χτυπάτε την καμπάνααα!

Η καμπάνα, σε μας τους μικρούς, ασκούσε μαγική επίδραση. Σκοτωνό-

μαστε, ποιός να την πρωτοχτυπήσει κάθε φορά, σε χαρά ή σε λύπη. Βάζαμε σειρά και μετρούσαμε τα ντιν-ντάν, μήπως παραβιάσει κάποιος την συμφωνία και χτυπήσει παραπάνω.

Στο άκουσμα, λοιπόν, της προτροπής «χτυπάτε την καμπάνα», βρέθηκα στο μεσοχώρι και σμίγοντας μ' άλλους δύο συνομήλικους τρέχαμε κιόλας, συναγωνιζόμενοι ποιός θα φτάσει πρώτος στο καμπαναριό.

Φτάσαμε και οι τρείς, σχεδόν την ίδια στιγμή και χωρίς σειρά τραθήξαμε όλοι μαζί την αλυσίδα. Η καμπάνα βρόντησε γλυκόλαλα κι αντιλάλησε σε φαράγγια και κάμπους το ντίν-ντάν, που στ' αυτιά μας γινόταν μια λέξη πιο ποθητή κι απ' το λειγό γωμί που τρώγαμε. Αχούσε καλύτερα κι απ' τη φωνή της μάνας μας ακόμα. Σήμαινε: λευτεριά!

Απ' όλα τα κοντινά χωριά ο ίδιος αναστάσιμος ήχος διαλαλούσε τον ερχομό της λευτεριάς. Χαμογελούσαν γεμάτοι αγαλλίαση οι πονεμένοι άνθρωποι με τα ροζιασμένα χέρια και τα ρυτιδωμένα πρόσωπα. Αγκαλιάζονταν οι χωριανοί και φιλιόνταν όπως γίνεται στην Ανάσταση. Ήταν κάτι το πρωτόγνωρο, λες και είχαν λησμονήσει όλα τα δεινά της κατοχής, σάμπως να βρέθηκαν, από τη μια στιγμή στην άλλη, σε μια καινούρια πλάση.

Κι εμείς έξαλλοι από τη μεγάλη χαρά και τον ενθουσιασμό βαρούσαμε βαρούσαμε χωρίς σταματημό την καμπάνα...

Κάποια στιγμή, αποκαμωμένοι, αφήσαμε τη σιδερένια αλυσίδα να ταντεύεται στο καμπαναριό και καθίσαμε σταυροπόδι εκεί σιμά στα βράχια. Ανασκαλίζαμε την παιδική μας μνήμη κι εξιστορούσαμε της Κατοχής τα πάδια· κουβεντιάζαμε για τα Σχολειά

που δ' άνοιγαν και για την καινούργια ζωή που δ' άνοιγε μπροστά μας...

Δεν είχε περάσει λίγη ώρα και ξαφνικά, δίπλα μας, ακούστηκε μια τρομερή έκρηξη· ταυτόχρονα σείστηκε ο τόπος.

Άφωνος από την τρομάρα μου έμεινα εκεί δα και κόλλησα στο βράχο. Αναμένα σιδερικά, πέτρες και χώματα, σφύριζαν δαιμονισμένα και περνώντας πάνω από τα κεφάλια μας χάθηκαν με μεγάλη ταχύτητα.

Αν έβρεχε, θα νομίζαμε πως ήταν κεραυνός, μα ο ουρανός ήταν καθάριος.

Μια δεύτερη έκρηξη στα κεραμίδια ενός σπιτιού, μας έκανε να συνέλθουμε από την πρώτη σαστιμάρα κι αρχίσαμε αλαφιασμένοι το τρέξιμο χωρίς να ξέρουμε που πάμε.

Σαν το σπουργίτι, που το κυνηγά η μπόρα, τρύπωσα στο πρώτο σπίτι που συνάντησα μπροστά μου καθώς σκορπίσαμε μες στα σοκάκια του χωριού· ήταν το σπιτάκι της γριάς Μήτραινας.

Κάθε λίγο ακουόταν ένα ανατριχιαστικό σφύριγμα κι αμέσως ακολουθούσε ο υποχθόνιος βρόντος της έκρηξης που τάραζε συνδέμελα τα σπίτια. Οι Γερμανοί, εγκαταλείποντας τα τελευταία φυλάκιά τους, έριχναν με απλοχεριά τις οβίδες τους να μας τιμωρήσουν. Φαίνεται πως το χαρμόσυνο λάλημα της καμπάνας ερέδισε πιότερο τ' άγρια ένστικτά τους.

Ο κόσμος κρύφτηκε στα υπόγεια κι έξω δεν άκουγες γυχή· μόνο οι εκρήξεις ακούονταν σε τακτικά διαστήματα μπουμ-μπούμ, σκορπίζοντας φόβο και τρόμο σε όλους. Κόλλησα στον τοίχο του σπιτιού και σε κάθε βρόντημα οβίδας νόμιζα πως έρχεται το τέλος μας.

Η γριά Μήτραινα άναγε το θυμιατήρι και ζόρκιζε τα δαιμονικά -έτσι ο-

νόμαζε τις οβίδες - μην πέσει κάποιος στο φτωχοκαλυβό της.

Κάμποση ώρα κράτησε αυτός ο κατακλυσμός και ύστερα σταμάτησαν οι βρόντοι των οβίδων, ξαφνικά, όπως είχαν αρχίσει.

Τώρα στο χωριό γινόταν χαλασμός. Άλογα χλιμίντριζαν, τα σκυλιά αλυχτούσαν, οι κότες κακάριζαν και οι χωριανοί, δειλά-δειλά, ξεμύτιζαν ένας - ένας, να δουν τι είχε γίνει.

Μαζευτήκαμε στο μεσοχώρι όπου έγινε απολογισμός. Ήταν ευτύχημα που δε χτυπήθηκε κανείς: μόνο της γριά Μαγδάλως το καλύβι, που 'βαζε τα κασιόκια της, τινάχτηκε στον αέρα μαζί μ' όλα τα ζωντανά. Από τον πάνω μαχαλά ακούονταν σπαραχτικά το μοιρολόι της γριάς μαζί με τις κατάρες:

- «Κακή μπόμπα να σας φάει και μάνα να μη σας ματαϊδεί. Κομμάτια να σας φαν' τα όρνια, όπως θα τρων' τα ζωντανά μ'».

Η καημένη η γριά ήταν απαρνηγόρητη κι έκλαιγε ως τα μεσάνυχτα...

Η άλλη μέρα ξημέρωσε ήσυχη σαν να μην είχε γίνει τίποτα: περ' από τ' αλβανικά βουνά μονάχα έφτανε ο απόηχος από το αραιό κανονίδι. Στην εκκλησία έγινε δοξολογία πρωί - πρωί και οι καμπάνες ξανάρχισαν να διαλαλούν πάλι της λευτεριάς το μήνυμα στο ουράνιο χάος. Οι χωριανοί φόρεσαν τα γιορτινά τους - μπαλωμένα τα πιο πολλά - και με τις φράσεις: Ζήτω η λευτεριά. Ζήτω η ειρήνη, φιλιόνταν μεταξύ τους. Όλοι ένιωθαν αγαλίαση και άστραφταν από χαρά για το ξημέρωμα της λευτεριάς. Ακόμα και η γριά Μαγδάλω σταμάτησε τα δάκρυα και τα μοιρολόγια. Ακουμπισμένη στο ροζιασμένο κρανίτικο ραβδί της, χαμογελούσε με το φαφούτικο στόμα της κάνοντας μια περίεργη γκριμάτσα καθώς δυο

πλιαχτίδες φώτιζαν απ' το παράθυρο το μοναδικό δόντι της.

Οι καμπάνες ακούραστα, σκόρπιζαν παντού το γλυκόηχο ντιν-ντάν κι ο ουρανός καταγάλανος αντανάκλούσε τη χαρά των ανθρώπων. Μόνο λίγα γκριζα συννεφάκια διακρίνονταν στο βάθος, προς τις βουνοκορφές του Γράμμου, αλλά κανένας δε λογάριζε πως θα 'φερναν βροχή. Όλοι χαιρόμασταν τη λαμπρή, της λευτεριάς τη μέρα...

Σ.Τ.

ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ιούλιος	Αύγουστος
Μεγ. θερμοκρασία: 34,4°	30,8°
Ελαχ. θερμοκρασία: 10,8°	10°
Σχετ. υγρασία: 56 %	58 %
Ύψος βροχής: 25,9 εκ.	28 εκ.

ΠΩΛΕΙΤΑΙ Οικόπεδο, γωνιακό 1.300 τετραγωνικών μέτρων με οικοδομή 380 τετρ. μέτρων, που στεγάζεται σήμερα το Αστυνομικό Τμήμα Κονίτισης, με μηνιαίο μίσθωμα 90.000 Δρχ.

Οικοδομούνται συνολικά 1040 τετραγωνικά μέτρα συν τα υπόγεια.

Πληροφορίες Τηλ. 01 - 7517136 και 7525301

ΠΩΛΕΙΤΑΙ

Αγροτεμάχιο 8 στρέμ. με σταύλο 400 τ.μ., δεξαμενή αποθήκες, ηλεκτρ. ρεύμα κ.α. στην τοποθεσία μεταξύ Δέματος και Μπουραζάνι. Τηλ. 0651 - 35864.

Με τους «Ροβινσώνες» των βουνών



Στο κονάκι των ... «Ροβινσώνων»

Από καιρό ήθελα να κάνω μια ορειβατική εξόρμηση στις βόρειες πλαγιές της Γκαμήλας, εκεί που τα χιόνια συγκεντρώνονται σε «χούνες» και δημιουργούν αιώνιους παγετώνες· εκεί που λημεριάζουν οι αετοί και βοσκουν τα κοπάδια τους οι τελευταίοι ερημίτες της ποιμενικής βιοπάλης.

Μια η αστάθεια του καιρού, μια οι απροσδόκτες δουλειές και οι κοινωνικές υποχρεώσεις, πολλές φορές μας υποχρεώνουν ν' αναβάλλουμε κάτι που προγραμματίζουμε, αλλά στην προκειμένη περίπτωση για να μην επαληθεύσει η κινέζικη παροιμία «ο δρόμος του αύριο οδηγεί στην πόρτα του ποτέ», αποφασίσαμε, έστω και τρεις μόνο από τους πολλούς που είχαμε προγραμματίσει την εκδρομή, να «πάρουμε τα βουνά» ένα Σάββατο μεσημέρι, τέλη Αυγούστου.

Ξεκινήσαμε από την Κόνιτσα, ο Χρήστος ο Πανταζής κι εγώ, με προορισμό να φτάσουμε το βράδυ στη «Μύγα» όπου βόσκει το κοπάδι του ο Γιάννης Σέρρας...

Η διαδρομή μας στο φαράγγι, δίπλα από το ποτάμι με το ασίγαστο βουπό που μας συντροφεύει ως το «Γράβο» είναι εύκολη και πολύ ενδιαφέρουσα.

Θαυμάζεις τις απότομες κόγχες των βράχων, και την πυκνή βλάστηση που ξεπηδά ανάμεσ' από τις σχισμές της πέτρας και πρασινίζει όλα τ' αντερείσματα της χαράδρας. Ευφραίνεσαι από το μουσικό ξεφάντωμα των τζιτζικιών που σμίγει με τον αχό του ποταμού και σου κρατάει συντροφιά ως τον καταρράκτη του Γράβου.

Εκεί, μόλις ξεμυτίσεις από τη στροφή, ένα δροσερό ανάσασμα απί

την υγρή ρεματιά σου χαϊδεύει το πρόσωπο και το κρύο νερό σβήνει τη δίψα που προκαλεί η πεζοπορία.

Λίγο πιο πάνω συναντούμε το Μοναστήρι της Παναγίας της Στομιώτισσας, χτισμένο στην κορυφή του απότομου βράχου. Το παρακάμπουμε, αφήνοντάς το στη μόνιμη γαλήνη του δαυμαστού τοπίου κι ανηφορίζουμε προς τη «Δέση» απ' όπου υδρεύεται η πόλη της Κόνιτσας. Παίρνουμε μια ανάσα και γεμίζουμε τα παγούρια μας, γιατί από κει και πάνω δεν πρόκειται να βρούμε, πια, νερό. Σε τέτοιες πορείες το νερό είναι πιο απαραίτητο κι απ' το γωμί.

Παίρνουμε το μονοπάτι κι όλο ανεβαίνουμε τις πλαγιές, ανάμεσα σε πανύψηλα πεύκα και αιωνόβια ελάτια.

Ο ήλιος χάθηκε γρήγορα πίσω από τις βουνοκορφές και στη χαράδρα πέφτει σιγά σιγά της νύχτας η σκιά.

Ύστερα από πορεία δύο ωρών (από τη Δέση) φτάνουμε στη δέση «Μύγα» όπου υπολογίζαμε να συναντήσουμε τα κοπάδια. Νύχτωσε για τα καλά και ούτε πρόβατα φαίνονται, ούτε κουδούνια και αλυχτήματα σκύλων ακούονται πουθενά. Μόνο η καλύβα των τσελιγκάδων στέκει έρημη στο κοίλωμα ενός μεγάλου βράχου. Προτιμούμε να διανυκτερεύσουμε στο ύπαιθρο. Καθαρίζουμε γρήγορα ένα μέρος μακριά από το δάσος κι ανάβουμε φωτιά.

Είμαστε σε υψόμετρο πάνω από 1700 μέτρα και το κρύο είναι αισθητό.

Δίπλα στη φωτιά, που ζεσταίνει και φωτίζει γύρω μας, τρώμε ορεξάτη λιτή τροφή μας και κουρασμένοι από το πολύωρο βάδισμα της ανηφόρας, ξαπλώνουμε κατάχαμα για ύπνο.

Σε λίγο ένα ολόγιομο φεγγάρι πρόβαλε μεσ' απ' τα σύννεφα, διαγράφοντας μια αργή τροχιά από κορυφή σε κορυφή στη δαντελωτή Τύμφη και έ-

μεινε μετέωρο για λίγο, στην προκλητική «μύτη» της Γκαμήλας. Ένα χλωμό φως ασήμωσε τις πλαγιές και τα φοβερά φαράγγια αλλά δεν κράτησε πολύ, γιατί σε λίγο το φεγγάρι αργά αργά εξαφανίστηκε πίσω από την υψηλή κορυφή αφήνοντας ένα αμυδρό αντιφέγγισμα στον ορίζοντα.

Γύρω μας άρχισε ένα πρωτόφαντο πανηγύρι από το τιτίβισμα εκατοντάδων ακρίδων· ο ρυθμός είναι ολόιδιος με το τρίξιμο των Τριζονιών του κάμπου.

Μεσ' απ' το δάσος ακούστηκε μερικές φορές το σάλπισμα του αγριοπετινού και ύστερα μιά παράξενη γαλήνη απλώθηκε παντού.

Μόνο το μακρινό θρόισμα του καθάριου αγέρα έφτανε στ' αυτιά μας, καθώς περνούσε χαϊδεύοντας τα φυλλώματα της οξυάς και του πεύκου και μας νανούριζε σ' έναν ευεργετικό ύπνο..

Πρωί πρωί σηκωθήκαμε και συδαυλίσαμε τη φωτιά να ζεσταθούμε, γιατί το πρωινό αγιάζι σε τρυπάει ως το κόκκαλο.

Σε λίγο είμαστε έτοιμοι κι ανηφορίζουμε προς τη Γκαμήλα που υγώνει προκλητικά την κορυφή της στα μεσούρανα.

Στο δρόμο μας παρατηρούμε τ' αποτελέσματα απ' τον αδυσώπητο και άεναο πόλεμο των στοιχείων της φύσης: αποκεφαλισμένα ρομπόλια, από τη φοβερή ρομφαία των κεραυνών, χαλικάριες απέραντες, που δημιουργήθηκαν από το θρυγάλισμα των βράχων, καθώς η ζέστη της μέρας, το γύχος της νύχτας, ο αέρας, το νερό, ροκανίζουν ακατάπαυστα το βουνό. Πολυάριθμα δέντρα κείτονται ξεριζωμένα σε χούνες και ξέφωτα, όπου οι απανωτές χιονοστιβάδες του χειμώνα ξεδύμαναν τη φοβερή μανία τους...

σκολοι. Εκρηκτικά Βαλκάνια, Κυπριακό, Αιγαίο, Θράκη, Μακεδονικό, Τσαμουριά, υπερμεγέθη οικονομικά ελλείμματα, εκσυγχρονισμός κ.λ.π. Αλλά και στο Εθνικό μας χρέος ν' ανιχνεύουμε με προσοχή το παρελθόν, στο οποίο:

«Έχουν γίνει πολλά λάθη στα πολεμικά και στα μεταπολεμικά χρόνια και από τους στρατιωτικούς και από τους πολιτικούς αρχηγούς, τα οποία πρέπει να γένουν διδαχτικά. Και να μάθουν οι μεταγενέστεροι όχι μόνο από τα κατορθώματα των προγόνων τους αλλά και από τα σφάλματά τους», όπως ορθότατα επισημαίνει: «ο μεγάλος άνθρωπος στο ύψος του ανθρώπου», κατά το μεγάλο Σεφέρη, Γιάννης Μακρυγιάννης.

Δίκαια λοιπόν, επηρεασμένοι από τη βαθειά κρίση της κοινωνίας μας, και ο μουσικοσυνθέτης και ο λαϊκός τραγουδιστής του καιρού μας επικαλούνται το γυρισμό του Μακρυγιάννη:

*«Μπάμπια - Γιάννη Μακρυγιάννη
έλα στη ζωή μας πίσω
το στραβό να κάνεις ίσιο».*

Είναι καιρός: Εκκλησία και σύγχρονη θεολογική σκέψη, πολιτεία, κόμματα και πνευματικοί άνθρωποι να επανεξετάσουν και να ανακαλύψουν τα αληθινά κριτήρια της ζωής. Αυτό σημαίνει: Ηθικοποίηση - ευχαρίστηση της πολιτικής διαλεκτικής και ζωής, της φιλίας μας, της οικογενείας μας, της καριέρας μας, της οικονομίας μας, της παιδείας μας, της επιστήμης με την οποία γίνεται η υψύλιση των ενεργειών του Θεού μέσα στην κτίση.

Πρωταρχικότητα του πνεύματος πάνω στην οικονομία. Γιατί μόνο καλά άτομα μπορούν να μετασχηματίσουν σε βάθος την κοινωνία μας. Πιό αναλυτικά: «Η κοινωνία μας οφείλει να ξεφύγει από την πολιτική που αφορά μόνο στην οικονομία, τις τράπεζες και τα

χρηματιστήρια, και να εγκαινιάσει μιά νέα διάσταση πολιτικής που να αφορά το διανοητικό και πνευματικό κόσμο του λαού μας, της Ευρώπης και του πολιτισμού μας, την οποία πρέπει να προφυλάξουμε από επίδοξους παραχαράκτες».

Ζυμωμένοι με τα πιο αγνά υλικά της φυλής μας: Την αρχαία ελληνική σοφία, φλέβα της ανθρωπότητας και τη Σταυρωμένη Χριστιανική αλήθεια, αρτηρία και συνείδηση του πολιτισμού μας που και οι δύο μαζί έγιναν ένα όπως ο ήλιος και το φως, πρέπει: Να καλλιεργήσουμε, την εντιμότητα, την αυτοπειθαρχία, την αυτοκριτική, την εργατικότητα, την ευσυνειδησία, το διάλογο, όπως εκφράζεται στους στίχους του Γιάννη Ρίτσου:

*«Και να αδερφέ μου, που
μάδαμε
να κουβεντιάζουμε ήσυχα,
ήσυχα».*

Να δώσουμε προτεραιότητα στην ενότητα του ανθρώπου με τη φύση για έναν εξανθρωπισμό της φύσης και ένα νατουραλισμό του ανθρώπου. Να αποφύγουμε την απληστία, η οποία μας σπρώχνει στην καταστροφή της φύσης και στο δικό μας αφανισμό. Να κάνουμε πράξη τη συλλογικότητα στη δημιουργία, δίχως να εκμηδενίζεται η αξία της προσωπικότητας του ανθρώπου. Να αναζητήσουμε, βρε αδερφέ μου, την Εθνική μας αυτοσυνειδησία και περηφάνεια, όχι φυσικά με την έννοια του εθνικισμού, πηγή ανθρωπίνων δεινών, αλλά με την έννοια της εθνικής συνείδησης. Γιατί κατά το μεγάλο Γκαίτε: «Η Ελλάδα είναι το φως του κόσμου». Και κατά το Γάλλο Ακαδημαϊκό Μωλλιέρο! «Η Ελλάδα είναι η Αγία Γή του Δυτικού πολιτισμού». Οι Έλληνες δημιούργησαν τον πρώτο παγκόσμιο

πολιτισμό. Αυτοί ανακάλυψαν την Αστρονομία, την Άλγεβρα, τη Γεωμετρία, τη Ρητορική, την τραγωδία, τη διαλεκτική τη Δημοκρατία.

Όταν λέμε ζήτω η Ελλάδα είναι σαν να λέμε ζήτω η ίδια η ζωή. Ζήτω η κληρονομιά και η ελπίδα του ανθρώπινου γένους. Κατά δε του Οδυσ. Ελύτη, ποιητή του φωτός: «Το δένδρο του Δημοτικού μας πολιτισμού είναι ποτισμένο από τις στιγμές της Ελληνικής κληρονομιάς. Μιας κληρονομιάς που περιλαμβάνει τις ρίζες, τα δεμέλια πάνω στα οποία έχει κτισθεί ο σημερινός πολιτισμός. Περιέχει τις ηθικές και ποιοτικές αξίες που καλλιεργήσανε η Σοφία των Αρχαίων Ελλήνων από το ένα μέρος και από το άλλο η αρετή των Πατέρων της Ανατολικής Ορθόδοξης Εκκλησίας. Από εκεί η αξιοπρέπεια του ατόμου, από εκεί η Πηγή της Ελευθερίας».

Είναι ηθικό καθήκον να ζητάμε την απόδοση της δικαιοσύνης, γιατί και η διακααιοσύνη είναι αγάπη για τον συνάνθρωπο. Ακόμα γιατί είναι η πεμπουσία της Χριστιανικής Ηθικής και η νερομάνα της Ειρήνης και της αγάπης. Και να κουβαλούμε μια χούφτα ήλιο στη σκέψη και στην γυχή μας. Να μου σκεύουν τα μάτια μας στον γκρίζο ορίζοντα και ν' ακουμπούμε τον ήχο της βροχής στην καρδιά μας όταν στον κόσμο υπάρχουν μαύρα σύννεφα. Γιατί η πολιτιστική μας κληρονομιά είναι βαθειά ανθρωπιστική και θεοανθρωποκεντρική. Μάλιστα δε στοχεύει στην καλή «αλλοίωση» και αλλαγή. Μια αλλαγή όμως που να ξεκινάει από τον πιο βαθύ πυρήνα της ανθρωπίνης ύπαρξης που θα επεκτείνεται στην κτίση ολόκληρη, επειδή ο άνθρωπος είναι και κέντρο και λόγος του σύμπαντος: «Χαρά σ' αυτούς που στηρίζονται στη σοφία του Θεού και όχι στη δική τους πνευματική φτώχεια.

Σ' αυτούς ανήκει η Βασιλεία των ουρανών. Χαρά σ' αυτούς που πονάνε για το κακό. Αυτοί θα βρουν παρηγοριά. Χαρά σ' αυτούς πούναι πράοι και φιλήσυχοι. Αυτοί θα κληρονομήσουν τη γη. Χαρά σ' αυτούς που πεινάνε και διγάνε για τη δικαιοσύνη. Αυτοί θα χορτάσουν. Χαρά σ' αυτούς που είναι ελεήμονες. Γιατί αυτοί θα ελεηθούν. Χαρά σ' αυτούς που η καρδιά τους είναι καθαρή.

Αυτοί θα δούνε το Θεό. Χαρά σ' αυτούς που είναι ειρηνοποιοί. Αυτοί θα ονομαστούν παιδιά του Θεού. Χαρά σ' αυτούς που θα διωχτούνε για τη δικαιοσύνη. Δική τους είναι η Βασιλεία των ουρανών» (Ματθαίου Ε' κεφ., στίχοι 3-13).

Και γιατί κατά το μεγαλύτερο ποιητή του αιώνα μας και ποιητή της αγάπης. Τ.Σ. Έλιοτ τα κύρια συστατικά του Ευρωπαϊκού Πολιτισμού είναι: «ΕΛΛΑΔΑ – ΡΩΜΗ ΚΑΙ Η ΒΙΒΛΟΣ». Μάλιστα ο ίδιος: «Αναζητώντας την ουσία και την ενότητα του ευρωπαϊκού πολιτισμού, περ' απ' τα επιφαινόμενα, προσπάθησε να ανακαλύψει τις καταβολές του, τα καίρια και κύρια συστατικά του, τα αιώνια στοιχεία που όσο κι αν **παραμερίστηκαν, προδόθηκαν και παραδεωρήθηκαν** στο πέρασμα των χρόνων είναι ικανά να δρέγουν την γυχή και το πνεύμα και να σταματήσουν την αποσύνδεση και του ατομικού και του κοινωνικού οργανισμού».

Αλήθεια! αποτελεί απάντηση, σε ανύποπτο χρόνο (1943), στον ανδέλληνα Ντυροζέλ, που με το γνωστό του έργο αγνόησε την Ελλάδα και τη συμβολή της στην Πολιτιστική και Πολιτισμική κληρονομιά της Ευρώπης;

Σ.Ο.Σ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΝΤΣΙΩΤΙΚΟ ΓΕΦΥΡΙ

«... Να μη τα πολυλογούμε, έσ' περβατιούντας - περβατιούντας κι' οι τέσσερις (η αλούπα, ο πετεινός, το περιστέρι, ο τσαλαπετεινός), έφτακαν στο ποτάμ' τ'ς Ζιέρμας, (εννοεί τον Σαραντάπορο) οπκάτ' απ' το μοναστήρ', (εννοεί τη Μονή της κοιμήσεως της Θεοτόκου, το σημερινό μοναστήρι της Ζιέρμας) εκεί κά' το Καντσιώτ' κο το γιοφύρ' (εννοεί το σημερινό δίτοξο γεφύρι της Δροσοπηγής). Έκατσαν εκεί στην άκρη στο ποτάμ' να ξεδειλιάσουν γίχαλα...».

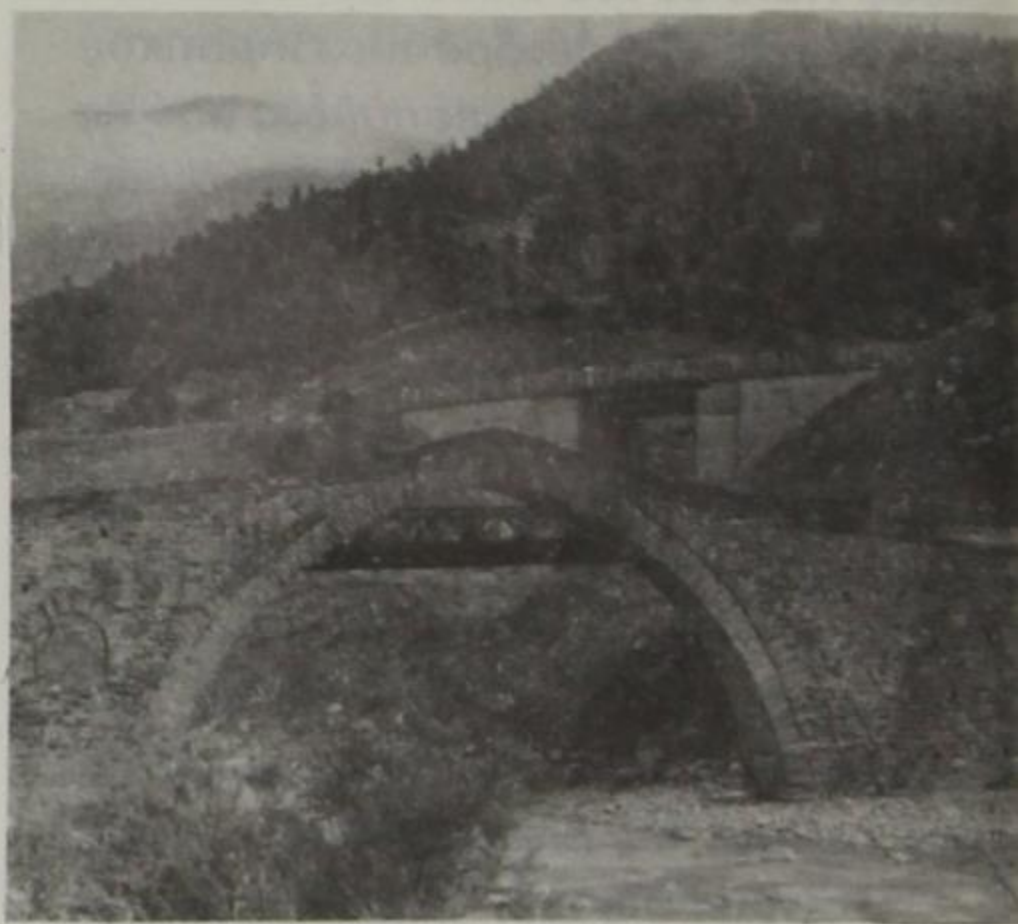
Αυτά γράφει, μεταξύ άλλων, το 1929, ο Χαράλαμπος Ρεμπέλης, ο μέντορας αυτός του τόπου μας, όταν μετέφερε στο βιβλίο του ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ το τοπικό παραμύδι «Η αλούπα που γίνκε καλόγριγια». (έκδοση Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, 1953 - σελ. 130).

Πόση ιστορική ακρίβεια, αλήθεια, δεν υποκρύβει αυτή η περικοπή, αφού προέρχεται από μιά άδολη και σε ανύποπτο χρόνο αυτούσια καταγραφή ενός παλιού παραμυθιού, που λέγεται στην επαρχία της Κόνιτσας.

Ας μη ξανατολμήσουν όμως, οι τέσσερις ήρωες του όμορφου παραμυθιού να καθίσουν να «ξεδειλιάσουν» κοντά στο Καντσιώτικο γεφύρι. Υπάρχει κίνδυνος να πέσει και να τους πλακώσει, πριν προλάβουν να αλληλοεξομολογηθούν, όπως λέγει το παραμύδι.

Πράγματι η δομική κατάσταση του γεφυριού είναι δραματικά επικίνδυνη, όπως και άλλοτε έγγραφα. Το μεγάλο τόξο έχει μια χαίνουσα ρωγμή και

οι δολίτες λίθοι (κημέρια) έχουν αποκολληθεί και στέκουν μεταίωροι σε ένα τμήμα του. Τούτο είναι ιδιαίτερα επι-



κίνδυνο και επιτείνεται συν τω χρόνω. Αλλά και τα προστατευτικά χαμηλά στηθαία του (αρκάδες, κουρκουλούκια) άρχισαν να πέφτουν, και ήδη μερικά λείπουν απ' τις θέσεις τους.

Είναι βέβαιο, πως, αν σύντομα δεν γίνει κάποια εργασία επισκευής και στερέωσης, το γεφύρι θα καταρρεύσει και ένα εξαίσιο μνημείο, απ' τα λιγοστά που υπάρχουν στην επαρχία μας και τιμούν το όνομα ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ, θα εκλείψει.

Η 6η Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων, που εδρεύει στα Γιάννινα, είναι αρμόδια για την συντήρηση της γέφυρας, αφού έχει κηρυχθεί διατηρητέο μνημείο, και κανείς άλλος δεν επιτρέπεται να την επισκευάσει. Γι' αυτό, ας εκπέμγουν Σ.Ο.Σ. για τη σωτηρία της

γέφυρας, όλοι οι φορείς της επαρχίας μας (Κοινότητες, Αδελφότητες, Ομοσπονδία, κλπ), και ας ελπίσουμε ότι, οι μέχρι τώρα βουβές και τυφλές κεραίες των αρμοδίων, θα πιάσουν το σήμα και θα ενεργοποιηθούν. Αν δεν το πράξουν, θα είναι υπόλογοι στον Κονιτσιώτικο κόσμο και την μαστόρικη ιστορία του, ο οποίος βάσιμα θα δικαιούται να πιστεύσει ότι αυτές οι Υπηρεσίες υπάρχουν μόνο για να βολεύονται και καλοπληρώνονται μερικοί γραβατωμένοι γραφειοκράτες.

Ας πράξουν, λοιπόν, αυτοί οι αρμόδιοι σωστά τη δουλειά τους, και ας επισκευάσουν το γεφύρι, έστω και μόνο για να δικαιολογήσουν το λόγο ύπαρξης και πληρωμής τους, ώστε να μην εισπράτουν συνεχώς την μομφή του κόσμου.

Κλείνοντας τούτη την έκκληση με παραμυθένιο τρόπο, θα έλεγα στους άλλους ήρωες του παραμυθιού της αρχής, ότι σύντομα τα νοήμονα όντα, οι άνθρωποι, θα επισκευάσουν το Καντισιώτικο γεφύρι, και έτσι θα μπορούν άφοβα να καθίσουν πλάϊ του να «ξεδειλιάσουν» και να αλληλοεξομολογηθούν αν και μέσα μου κάτι μου λέγει ότι ίσως πάλι οι νοήμονες φανούν άλλοι.

Αθήνα 30/9/91

Θωμάς Ζιώγας

Σημείωση: Σ.Ε.

Συμφωνούμε απόλυτα με όσα γράφει ο κ. Ζιώγας και από τη δική μας πλευρά θα κάνουμε ό,τι μπορούμε προς κάθε κατεύθυνση.

ΝΩΠΟΓΡΑΦΙΕΣ ΕΞΩΚΚΛΗΣΙΩΝ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

Στις 20 Αυγούστου 1988 σκέφθηκα να φωτογραφίσω όλες τις νωπογραφίες που υπάρχουν στις εκκλησίες του χωριού μου, τη ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ Κόνιτσας. Αυτή μου η απόφαση και ενέργεια είχε σαν αφορμή την καταστροφή που έγινε σε μεγάλη νωπογραφία, στο μεσαίο κοιλό του ιερού, στο ναό του Αγίου Αθανασίου. Παρίστανε τον Χριστό Παντοκράτορα και καταλάμβανε ολόκληρο το κοίλο. Καλύφθηκε από επιχρίσματα, όταν το καλοκαίρι του 1987 επισκευάσθηκε μεγάλη διαμπερής ρωγμή, που έτεμνε τον ναό στη θέση του ιερού. Ίσως, με περισσότερη προσοχή και φροντίδα στην επισκευή, να επιτυγχανόταν και η διάσωση της νωπογραφίας και η ταυτόχρονη επισκευή της ρωγμής.

Έτσι, με την βοήθεια του μικρού γιού μου Βασίλη, φωτογράφισα όλες τις νωπογραφίες στους ναούς της Παναγίας και του Αγίου Αθανασίου, με σκοπό να υπάρχουν κάπου σαν αρχειακό υλικό, στο οποίο θα μπορεί κανείς να αναφέρεται μελετώντας την ιστορία του χωριού μας.

Παρακάτω γράφω τις αφιερώσεις ανορθόγραφα όπως ακριβώς είναι γραμμένες πάνω στις ίδιες τις νωπογραφίες, για την πληρότητα της καταγραφής.

Ναός Αγίου Νικολάου

Πάνω στην τοξωτή κυρία είσοδο αναγράφεται ανάγλυφα η ημερομηνία «1908 Ιούλιος», που ασφαλώς θα είναι η ημερομηνία αποπεράτωσης του ναού.

Ο ναός δεν φέρει νωπογραφίες στους τοίχους του, και ούτε είχε, απ' ότι λένε οι παλιότεροι, και πριν από την πυρκαϊά που προ δεκαετίας περίπου αποτέφρωσε τη στέγη του. Η στέγη επα-

νακατασκευάσθηκε και η επικάλυψη της έγινε με τσίγκους, πρόχειρα, αντί να γίνει με σχιστοπλάκες όπως ήταν και πριν. Δύο παλιές και αχρονολόγητες φορητές εικόνες που είχε ο ναός μεταφέρθηκαν και φυλάγονται στην κεντρική Εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, για τον φόβο των κλεφτών, τις οποίες όμως δεν φωτογράφησα, γιατί ο ναός ήταν κλειδωμένος. Το επόμενο καλοκαίρι πιστεύω ότι θα φωτογραφίσω και φορητές εικόνες.

Η μικρή όμως φορητή εικόνα του Αγίου που υπάρχει στο ναό, είναι εξαίρετης τέχνης, χωρίς καμιά αφιέρωση και ημερομηνία, γράφει δε πάνω της «Ο Άγιος Νικόλαος ο μοιρέων». Τη φωτογράφισα γιατί έτσι μικρή και καλή που είναι μπορεί να εξαφανισθεί.

Ναός Κόμησης Θεοτόκου

Φέρει πάνω από την κύρια είσοδο της εντοιχισμένης πλάκας που αναγράφει τα εξής: «1902 ΑΥΓ 2», που είναι πιθανώς η ημερομηνία αποπεράτωσης του ναού. Είναι βέβαιο ότι ο ναός δεν κατασκευάθηκε τότε, γιατί οι παππούδες αναφέρονταν στην Παναγία και πριν από το 1902. Αυτό μαρτυρεί ότι το 1902 έγινε ολοκληρωτική ανακατασκευή του παλιού λιτού κτίσματος, το οποίο πιθανώς είχε πάθει φθορές, και επί πλέον, κατά τη γνώμη των ευσεβών, δεν συμβιβάζονταν η εμφάνιση του με τη μεγαλωσύνη της τιμωμένης μητέρας του Χριστού. Κτίστηκε λοιπόν ένα περικαλές ναΐδριο, το οποίο οι Δροσοπηγιώτες στόλισαν με εικόνες, υπεραρκετές για εξωκλήσι, τόσο φορητές όσο και επιτοιχες (νωπογραφίες). Όλες οι φορητές εικόνες του τέμπλου είναι καμωμένες στην Αθήνα και είναι «Δωρεά των εν Αθήναις Καντζιωτών συνδρομητών Κοίμησης της Θεοτόκου 1902», χωρίς να γράφουν και τον αγιογράφο. Μάλλον είναι αγορασμένες από τα Αθηναϊ-

κά μαγαζιά, που πωλούσαν τότε και τώρα εικόνες σε κάθε ενδιαφερόμενο, αλλά είναι όλες φτιαγμένες από τον ίδιο αγιογράφο, όπως φαίνεται από τη μορφή και την τεχνοτροπία τους.

Οι νωπογραφίες όμως έχουν άλλη ιστορία. Κάποιος τεχνίτης αγιογράφος ήλθε στο χωριό και με δαπάνη των δωρητών ιστόρησε το εξωκλήσι με εξαιρετικής τέχνης αγιογραφίες, που σπάνια συναντάει κανείς σε μικρές εκκλησίες. Στο αριστερό κοίλο του ιερού, που καλύπτεται ολόκληρο από την αγιογραφία «της αποκαθήλωσης του Χριστού», στην κάτω αριστερή γωνία, ακόμα φαίνεται αχνά η γραφή «Έργον Αναστασι. Μιχ. Ζωγραφ. Χιοναδίτης». Συνεπώς ο μάστορας αγιογράφος που ιστόρησε το ναό ήταν από το κοντινό χωριό ΧΙΟΝΙΑΔΕΣ, που τόσους πολλούς και λαμπρούς αγιογράφους έβγαλε τις προηγούμενες γενεές, και που η ζωγραφική του παράδοση είναι γνωστή σε πολλούς και αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης αρκετών ειδικών στα τέτοια θέματα. Όλες είναι φτιαγμένες το 1903 και είναι οι παρακάτω:

Στην νότια πλευρά και από δεξιά προς τα αριστερά υπάρχουν οι εξής:

α) Ο Άγιος Γεώργιος ο Νεομάρτυς εξ Ιωαννίνων

Διέξοδον Γεωργίου Νικο Σιμω 1903.

β) Ο Άγιος Μηνάς ο Αιγύπτιος

Διέξοδον Χρίστου και Αντωνίου Β. Κότσινα

γ) Ο Άγιος Μοδέστρος Ιεροσολύμων

Διέξοδον Βασιλείου Κοτσινα 1903.

δ) Ο Άγιος Νικόλαος ο μυρων.

Δαπαν των αδελφ. Νικολάου και Κωνσταντίνου Στέργιου Κόττη.

ε) Ο Άγιος Στυλιανός ο Παφλαγών.

Δαπάνη των αδελφών Στυλιανού και Κωνσταντίνου Γεωργίου Κάρα Αλεξ. σύζυγος Στυλιανού 1903 Μαρτ. 20.

Στη βορεινή πλευρά και απο δεξιά προς



Νωπογραφία Ανατ. αετώματος (έργο Αναστ. Μ. Ζωγράφου Χιονιαδίτη 1903).

τα αριστερά υπάρχουν οι εξής:

αα) Η Αγία Έλενη, ο Άγιος Κωνσταντίνος.

Διεξοδον Κωνσταντίνου Ιωάννου Κοτσινά και σύζυγος αυτού Κυρατσούλα

ββ) Η Αγία Παρασκευή.

Δαπάνη Παρασκευής Παπά Γεωργίου Κοτσινά 1903

γγ) Η Αγία Αικατερίνη.

Διέξοδον Αικατερίνης σύζυγος Γεωργίου Μακρή.

δδ) Η Αγία Βαρβάρα.

Διέξοδον Κωνσταντίνου Γούλη. Τσιλογιάννη και σύζυγος αυτού Βαΐας

εε) Ο Άγιος Χαραλάμπης.

Διεξόδων Δημητρίου Πατσιοτού και σύζυγος Ανθούλας και υιούς αυτό Χαράλαμπος και Ιωάννης.

στ) Ο Άγιος Χριστόφορος.

Διεξόδων των τριών αδελφών υιούς Κοστούλα Κοτσινά Γεωργίου Μάγκης και Νικολάου.

Στο αριστερό κοίλο του ιερού υπάρχει μόνο μία αγιογραφία. Η Αποκαθήλωση του Χριστού Διέξοδον παπα Στεργίου και υιού του Νικολάου και Πρεσβυτέρας Χαΐδος. Στο κεντρικό κοίλο του Ιερού υπάρχουν οι εξής:

11) Η μητηρ του Θεού. Η Πλατυτέρα των ουρανών.

Διεξόδον Σπυρίδων Οικονόμου Μακρή και σύζυγος αυτού Κυράτσος. Στο κάτω μέρος του κοίλου με τη σειρά υπάρχουν:

22) Ο Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος

Διεξόδων Μιχαήλ και υιού του Δημ. Γρηγ. Οικονόμου Μακρύ.

33) Ο Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος

Διεξόδων Ιωαν. Αδάμου Αικατερίνη Βασιληκής και Περιστερά Τσουμάδες

44) Ο Άγιος Βασίλειος και ο Άγιος Αθανάσιος Αλεξάνδρειας

Διεξόδων Κωνστ. Μακρή.

55) Μια πολύ μικρή νωπογραφία με θέμα την Κοίμηση της Θεοτόκου.

Στο Ανατολικό εξωτερικό αέτωμα υπάρχει μεγάλη νωπογραφία με θέμα τον Αρχάγγελο Μιχαήλ βαστάζοντα ζυγάρια.

Στο Νότιο εξωτερικό αέτωμα υπάρχει επίσης μεγάλη νωπογραφία, με πάρα πολλές φθορές, με θέμα την κοίμηση της Θεοτόκου.

Ναός Αγίου Αθανασίου

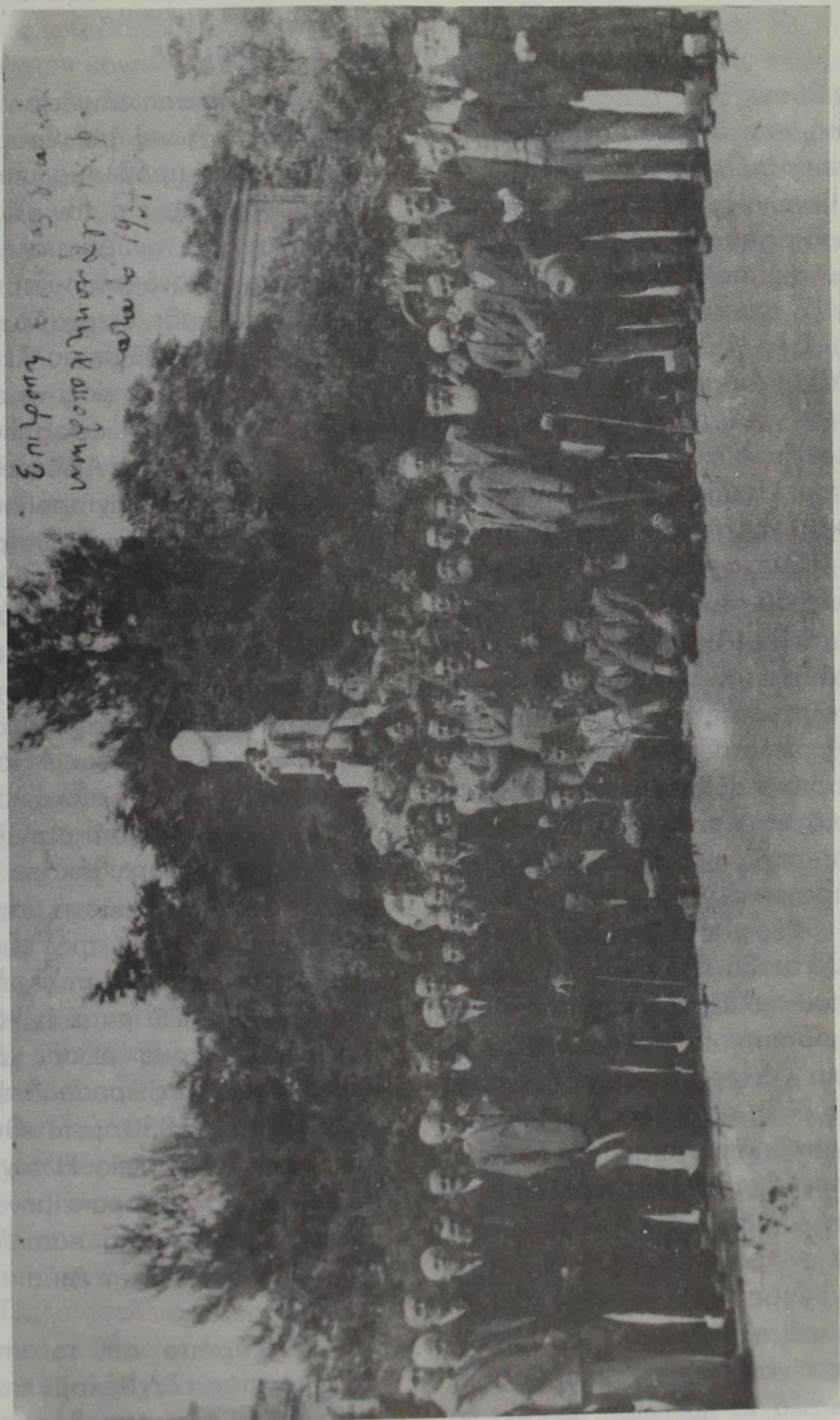
Στο αριστερό κοίλο του ιερού υπάρχει μεγάλη νωπογραφία του Αγίου Αθανασίου, Δαπάνη Αντωνίου Γ. Κουτουλούλη 1906.

Όλες οι εικόνες του τέμπλου είναι φτιαγμένες από τον «Ν. Αργυρόπουλος Θεσσαλός», Δαπάνη Νικολάου και Μιχαήλ Μουκούλη εν Λαρίση 1906.

Η φορητή εικόνα του Αγίου, που εκτίθεται σε προσκύνημα, είναι εξαίρετης τέχνης, δεν έχει καμιά αναγραφή, και την φωτογράφησα προσεκτικά, γιατί μπορεί κάπου στο πέρασμα του χρόνου να χαθεί.

Θωμάς Ζιώγας





Επιτροπή Κονιτσιωτών
στη Γιάννινα
1937

Επιτροπή Κονιτσιωτών σε διαμαρτυρία (Γιάννινα 1937)

Η Δοξασμένη Κοιλάδα (Η λεκάνη του Αώου)

συνέχεια του προηγούμενου
του Ηλία Ε. Παπαζήση

Μέρος 25ον

Από τότε ο Αώος στην Κοιλάδα του έμεινε πάλι αγεφύρωτος, αποτελούσε μεγάλο εμπόδιο στην επικοινωνία, παρά τις υποσχέσεις των δραστών, ότι θα ανακατασκεύαζαν το γεφύρι μετά τη λήξη του πολέμου.

Το έτος 1925, απεφοίτησα του Μονοταξίου Διδασκαλείου Καστοριάς, και με τον νόμο που ίσχυε τότε για τα Διδασκαλεία εκείνα, με πράξη του Υπουργείου Παιδείας, διορίστηκα στο Δημοτικό Σχολείο του χωριού Δοβρινόβου (Ηλιοχωρίου) που βρίσκεται στην Κοιλάδα του Αώου ποταμού, αλλ' εκείθεν αυτού (Ακροζαγόρι).

Δέχθηκα τον διορισμό μου, κι από τότε άθελά μου ήμουν ο πιο τακτικός διαβάτης (πελάτης) του αγεφύρωτου Αώου. Παρηκολούθησα όλες τις φάσεις του, άγριες και ήπιες, πολλάκις εκινδύνευσα να πνιγώ, προσπαθώντας να τον διαπεράσω με τα γερά μουλάρια του αγωγιάτη Γεώργιου Τζίμα απ' το Παλαιοσέλλι, αισθάνθηκα άγχος κι εφιάλτες, ρίγησα πολλές φορές στη δέα του και την ορμητικότητα των νερών του, και τελικά για να μη γίνω ένα απ' τα πολλά τα δύματά του, τον κυκλικό μακροχρόνιο δρόμο πραγματοποιούσα. Διανυκτέρευα στο Μοναστήρι του Βρυσοχωρίου «Γκρόνιτσα», ανέβαινα τον πολύωρο ανήφορο που οδηγούσε στην κορυφογραμμή. «Καλογερικό», βάδιζα τον κακοτράχαλο δρόμο του στομίου, έφθανα στη γέφυρα της Κονίτσης κι απ' εκεί συνέχιζα το κύκλωμα, ώσπου να φθάσω στον προορισμό μου, το Παλαιοσέλλι. Ταλαιπωρία 20 περίπου ώ-

ρες, γι απόσταση ολιγόωρη που χρειαζόταν, αν ο Αώος ήτο γεφυρωμένος.

Μεγάλο πρόβλημα υπήρξε η έλλειψη γέφυρας επί τον Αώο ποταμό στην Κοιλάδα του. Δικαιολογημένα διήγειρε την αγανάκτηση και τη διαμαρτυρία στον κάθε διερχόμενο. Λυπηρό το φαινόμενο, ενώ σε πολλές περιοχές της χώρας είχε αρχίσει να ηχεί η σκαπάνη για διάνοιξη αμαξιτών δρόμων, στην Κοιλάδα του Αώου οι κάτοικοί της αγωνιούσαν, λαχταρούσαν για μια γέφυρα που θα ήταν η σωτηρία των, θα τους απήλλαττε απ' τον κίνδυνο του ποταμού, θα τους ελευθέρωνε απ' τον βραχνά του. Τροματική η παρατηρούμενη απομόνωση της περιοχής αυτής. Αισθητή της Πολιτείας η αναληψία, η αδιαφορία, η αδράνεια. Αξιοκατάκριτη η μοιρολατρεία που στους κατοίκους επικρατούσε. Μπροστά στην κατάσταση αυτή δεν απαγορευθήκαμε. Αντετάξαμε την άκαμπτη επιμονή μας, εδέσαμε ως κύριο μέλημα της εξωσχολικής δραστηριότητάς μας τη γεφύρωση του Αώου στον τομέα αυτό, έγινα ο φλεγερός κήρυξ της γεφύρωσης και δεν διαγυευσθήκαμε στις προσπάθειές μας.

Το έτος 1930, μετατεθήκαμε απ' το Δημοτικό Σχολείο Ηλιοχωρίου εις το τοιούτον του παρακείμενου χωριού Βρυσοχωρίου, ως ο καταλληλότερος για την ανέγερση του Διδακτηρίου του χωριού τούτου.

Ανεξάρτητα απ' το υπηρεσιακό καθήκον μας, εδεχθήκαμε τη μετάθεση εκείνη γιατί οι προϋποθέσεις για τη γεφύρωση του Αώου στο Βρυσοχώρι, ήταν ευνοϊκότερες.

Εγνωρίζαμε από προηγούμενες επαφές, ότι η ζεύξη του Αώου στους κατοίκους του Βρυσχωρίου ήτο ο διακαής πόθος των, θα τους οδηγούσε επί πλέον και στην κοντινή αγορά της Κονίσης που πολύ την επιθυμούσαν. Δυστυχώς η επιθυμία των αυτή διαιωνίζετο μόνο σ' ευχές και λόγους. Διαφάνεια για ενέργεια και πράξη δεν υπήρχε. Παράλληλα λοιπόν με τις σχολικές και διδακτηριακές απασχολήσεις μας κύριο μέλημά μας, ήτο και η γεφύρωση του Αώου. Συνεργασθήκαμε στενά με τους ιδύνοντες του χωριού, βρήκαμε κατανόηση, συμφωνήσαμε να συμπράξουν οι δύο κοινότητες Βρυσχωρίου Παλαιοσελλίου, να ζευχθεί ο Αώος με ξύλινη γέφυρα ανάμεσα στις δύο κοινότητες και συγκεκριμένα στην τοποθεσία «Απεάσιγκο» της περιφέρειας Βρυσχωρίου που εκρίθη η καταλληλότερη.

Την κατασκευή ανέλαβαν επαινετικά εμπειροτέχνες απ' το χωριό Άρματα (Καραϊσκος κ.α.) την δε απαιτούμενη ξυλεία, δωρεάν θα την προσέφερε η Κοινότης Λαϊστής απ' την περιοχή Παλαιοχωρίου που ήτο πλησιέστερη προς τη μελετώμενη γέφυρα. Η συνολική δαπάνη υπολογίσθηκε 85.000 δραχμές και θα διέθετε το μεν Βρυσχώρι 70.000 δραχμές απ' την ενοικίαση των ιδιωτικών βοσκών «Περλέντζι» το δε Παλαιοσέλι 15.000 δραχμές από προσφορές των κατοίκων, γιατί βοσκές για ενοικίαση δεν είχε. Συγκροτήθηκε επιτροπή κατασκευής της γέφυρας από κατοίκους του Βρυσχωρίου και Παλαιοσελλίου και το πρώτο βήμα θα ήτο η δεμελίωση του κεντρικού βάρδρου (στηρίγματος) της γέφυρας με την επιστάσια του κατοίκου Παλαιοσελλίου και μέλους της επιτροπής Στεργίου Τροχοπούλου. Ο κύβος ερρί-

φθη και οι εργασίες της δεμελίωσης άρχισαν. Ο ενθουσιασμός μας ήτο τόσο ακράτητος, που δεν προβλέγαμε τις ενδεχόμενες δυσκολίες. Κι ήταν εκείνες πολλές. Ο Αώος στο πείσμα του, ανάβλυζε υπόγεια νερά κι εμπόδιζε την πρόοδο των εργασιών. Φέραμε τρεις αντλίες απ τα Γιάννινα για την απορρόφηση του νερού αλλ' η εκροή του συνεχίζονταν. Διπλασιάσαμε το εργατικό προσωπικό, προσήλθον εθελοντές να βοηθήσουν για να υπερνικήσουμε τις δυσκολίες. Τέλος, υπερισχύσαμε η δεμελίωση έγινε υπό την επίβλεψη του μηχανικού των Δήμων και Κοινοτήτων. Γ. Μελεγκάνου και η πραγματοποίησή της μας αναζωοπύρωσε το ηδικό μας. Οι δυσκολίες όμως που συναντήσαμε, κι ήταν απρόβλεπτες, μας επιβάρυναν οικονομικά. Οι μεμυιμοιρίες και οι κατακρίσεις των δύσπιστων Θωμάδων άρχισαν να εκδηλώνονται «σπατάλησαν τα χρήματα, τα έδαγαν στην ποταμιά χωρίς αποτέλεσμα».

Η αρχή όμως του έργου δεν σταμάτησε. Η γέφυρα που το βάρδρο της εδεμελιώσαμε δεν θα εξυπηρετεί μόνο τις Κοινότητες του Βρυσχωρίου και Παλαιοσελλίου. Θα συνέδεε τις δύο περιφέρειες του Ζαγορίου και της Κονίσης. Με τις προσπάθειές μας χαρακτηρίσθηκε επαρχιακή ή γέφυρα και την κατασκευή της ανέλαβε πλέον το Επαρχιακό Ταμείο. Επιβλέπων μηχανικός, ο εξαίρετος άνθρωπος και επιστήμων Κωνσταντίνος Κούρεντας απ' τα Γιάννινα. Βοηθός του, ο εκλεκτός εργοδηγός Σωτήρης Γεωργάκης απ' τα Πράμαντα. Αμέριστο υπήρξε το ενδιαφέρον του αειμνήστου Κωνσταντίνου Κούρεντα, για την κατασκευή και αποπεράτωση της γέφυρας, 15 μέρες διανυκτέρευσε στην ποταμιά για να παρακολουθεί από κοντά τις εργασίες της.

Τον συντροφεύαμε τακτικά για να διασκεδάσομε τη μοναξιά του. Το 1934, η γέφυρα ετελείωσε και οι κάτοικοι της περιοχής πανηγύρισαν την απαλλαγή των απ' τον μακροχρόνιο βραχνά του ποταμού. Συνεχάρημε και ευχαριστήσαμε τον αείμνηστο Κων/νο Κούρεντα και ευχηθήκαμε η γέφυρα αυτή που συνδέθηκε με το όνομά του, να γίνει ο πρόδρομος της ευρύτερης συγκοινωνίας. Ενθυμούμεθα, ότι χαμογελαστός μας απήντησε: «Σας διαβεβαιώ, ότι σε λίγα χρόνια θα έχετε την συγκοινωνία που επιθυμείτε, δηλαδή τον αυτοκινητόδρομο. Θα τον φέρουν οι πράσινοι σκλάβοι σας που μας περιτριγυρίζουν (τα πεύκα)». Τα λόγια του ήταν προφητικά, γιατί σήμερα τα περισσότερα δάση τα διασχίζουν οι δασικοί δρομοί, που συνετέλεσαν στην επέκταση της συγκοινωνίας. Ο Νικόλαος Εξάρχου στο βιβλίο του «Το Βρυσοχώρι» για την γέφυρα που αναφέραμε γράφει στη σελίδα 216: «Η πρώτη γέφυρα Βρυσοχωρίου -Παλαιοσελλίου επί του Αώου ποταμού. Ένα από τα μεγάλα κοινωφελή έργα της παρούσης γενεάς. Εθεμελιώθη το έτος 1930, τη συνδρομή των δύο Κοινοτήτων Βρυσοχωρίου Παλαιοσελλίου υπό του μηχανικού Γεωργίου Μελιγκάνου. Επερατώθη εν συνεχεία υπό του Επαρχιακού Ταμείου Ιωαννίνων υπό την επίβλεψη του μηχανικού Κωνσταντίνου Κούρεντα εξ Ιωαννίνων. Εμπνευστής του έργου ο τότε διδάσκαλος Βρυσοχωρίου Ηλίας Παπαζήσης. Πρωτεργάται Γεώργιος Παπαστεργίου Γκαράνης, Νικόλαος Σιαννίδης, Αντώνιος Εξάρχου, Μιχαήλ Μπίρης, Δημήτριος Κουνάβος, Στέργιος Παπαγεωργίου εκ Βρυσοχωρίου, Ηλίας Παπαζήσης και Στέργιος Δ. Τροχόπουλος εκ Παλαιοσελλίου».

Ήταν πολλά τα σχετικά με την κα-

τασκευή της γέφυρας του Αώου στοιχεία που μαρτυρούν των γραφομένων μας το αληθές, δυστυχώς όμως ολίγα διεσώθησαν και χάριν της ιστορίας τα καταχωρούμε:

«Πρακτικόν Οι υποφαινόμενοι κάτοικοι της Κοινότητας Παλαιοσελλίου συνελθόντες σήμερον νομίμως και λαβόντες υ' όγιν την ανάγκη ύπαρξης μιας συνδετικής γέφυρας επί τον Αών και εις θέσιν «Απεάσιγκο» διαδέσαμε τα εν συνημμένη καταστάσει αναγραφόμενα ποτά, άτινα θέλομε πληρώσει εις πρώτην ζήτησιν με αποκλειστικόν σκοπόν την κατασκευήν της γέφυρας.

Διορίζομε μέλη επιτροπής τους κ.κ. Στέργιον Τροχόπουλον, Ηλίαν Παπαζήσιν, Στυλ. Βεκιάρην, Χρ. Βεκιάρην, Αθαν. Κουρτίνον και Ιωάννην Πετρόγκαν. Παλαιοσελλίον τη 16/8/1930 Οι κάτοικοι Ηλ. Παζήσης, Αν. Τερλίκας, Ιωαν. Χ. Καρανίκας, Αθ. Ι. Δάγκος, Ηλ. Καραμήτσης, Ιωαν. Μ. Πετρόγκας Γεώργιος Νικολίτσας, Γεώργιος Α. Τζίμας, Παῦλος Γ. Συμούλης, Ιωαν. Κ. Τσιώτης Γ. Κωτούλας, Ηλ. Βασιλίκας, Ιωαν. Καρανίκας, Αν. Λούπας, Αθαν. Κουρτίνος Νικ. Ζέρβας, Αθαν. Μοπύχος, Νικ. Μαλάμος, Στερ. Δ. Τροχόπουλος».

Συμφωνητικόν-εν Παλαιοσελλίω σήμερον την 7ην του μηνός Σεπτεμβρίου του έτους 1930, καθ' ημέραν Κυριακήν οι κάτωδι υπογεγραμμένοι, συνεφώνησαν τα εξής: Οι υποφαινόμενοι εξ επαγγέλματος εργάται, δέχονται να εργασθώσι δια την κατασκευήν της επί του Αώου γεφύρας ως εξής: 1) Δεκάωρον εργασίαν. 2) Πας μη δεικνύων επιθυμίαν εις την εργασίαν του θα εκδιωχθεί άνευ τινός δικαιολογίας και άνευ αποζημιώσεως. 3) Θα υπακούουν εις τας οδηγίας του επιστάτου και παντός ενδεδειγμένου τεχνίτου 4) Υπόσχονται

να εργασθούν μέχρι αποπερατώσεως του έργου, και πάσα εν τω μεταξύ αδικαιολόγητος αποχώρησις εκ του έργου θα επιφέρει κράτησιν 5) ημερομισθίων, μη έχων ο αποχωρών ουδέν δικαίωμα υποβολής ενστάσεως. Έκαστος εργάτης θα σέβεται τον άλλο, απαγορεύεται η λοιδωρία χλευασμός μεταξύ των εργαζομένων. Πας τοιούτος θα εκδιωχθή αμέσως. Πάντες οι εργάται θα διανυκτερεύουν εις την καλύβαν, εκτός εκείνων που θα υποσχεθούν ότι θα ευρίσκονται παρόντες την ώρα ενάρξεως της εργασίας.

Ώραι εργασίας - έναρξης 7η πρωινή - ημίπαυσις με πρόγευμα 9-9-30' παύσις 12 μ.μ. - έναρξις 1.30' - 4 δειλιών - λήξις 6.30'.

Οι εργάται θα λαμβάνουν ημερομισθιον 70 δραχμές. Η πληρωμή θα γίνει έκαστον Σάββατον - Έκαστος εργάτης θα αφήσει 200 δραχμές την πρώτη εβδομάδα ως χρηματικήν εγγύησιν μη εγκαταλείψει του έργου και άτινας θα λάβουνν μετά την αποπεράτωσιν του έργου. Εδώ συνετάγη το παρόν και υπογράφεται - Οι συμβαλλόμενοι: Αθανάσιος Δάγκος, Ιωάννης Τσινογκόπουλος, Νικόλαος Ζέρβας, Αριστείδης Πίσπας (10 ημέρες), Αν. Μούχος, Ευθύμιος Ραμόπουλος, Νικόλαος Κ. Μπακούσης (15 ημέρες), Ευάγγελος Αναγνώστου, Στέργιος Κουρτίνος (15 ημέρες) Κων/νος Μπεκιάρης (15 ημέρες).

Όπως γράγαμε, η Κοινότης Παλαιοσελλίου θα διέδτε για την κατασκευή της γέφυρας 15.000 δραχμές προερχόμενες από τις εισφορές των κατοίκων γιατί βοσκές για ενοικίαση δεν είχε και ο Κοινοτικός προϋπολογισμός αδύναμος. Είχεν αρχίσει η τότε οικονομική κρίση και οι εισφορές των κατοίκων απέδωσαν μόνο 9.000 δραχμές ήτοι 6.000 δραχμές ολιγότερον.

Και η Κοινότης Παλαιοσελλίου για να μη διασαλευθεί η συνεργασία απέστειλε προς την Κοινότητα Βρυσοχωρίου το κάτωδι:

Προς τον κ. Πρόεδρον και λοιπά μέλη του Κοινοτικού Συμβουλίου ως και επιτροπή γέφυρας Κοινότητος Βρυσοχωρίου.

Γνωρίζομεν υμίν, ότι το ημέτερον Κοινοτικόν Συμβούλιον και η επί της γεφυρώσεως επιτροπή Παλαιοσελλίου, αναγνωρίζει το κατολογισθέν εις την Κοινότητά μας χρέος εξ εξχιλιάδων δραχμών (6.000) δαπανηθεισών δια την κατασκευήν της γεφύρας Αώου. Επειδή όμως λόγω οικονομικών δυσχερειών καθίσταται αδύνατος σήμερον η πληρωμή του, θα πληρωθεί τούτο σύν τω χρόνω, είτε εκ του προϋπολογισμού υπηφιζομένου εκάστοτε σχετικού κονδυλίου, είτε δι' εράνων, αναπτυσσομένης εις το κοινόν της σπουδαιότητος του χρέους. Επειδή προς το παρόν ο προϋπολογισμός μας τυγχάνει αδύνατος, υπηφίζει χιλίας δραχμάς και μετά την έγκρισιν θέλομε γνωρίσει υμίν την λήγιν.

Όθεν παρακαλούμεν να συνεχίσομεν το έργο, όπως από κοινού αναλάβαμε, ν' αποπερατώσομε.
εν Παλαιοσελλίω τω 16 Νοεμβρίου 1930

το
Κοινοτικόν Συμβούλιο
ο πρόεδρος
Τ.Σ. Αν. Τερλίκας
τα μέλη
Ευθ. Παπαζήσης
Κώστας Χαρίσης
Η επιτροπή γεφύρας
Ηλ. Παπαζήσης
Στυλιανός Βικιάρης
Στέργιος Δ. Τροχόπουλος.

Ύστερα απ' την ανωτέρω κοινή διαβεβαίωση και την ακολουθήσασα

προσωπική εγγυητική επιστολή μου, ο εκ Βρυσοχωρίου και μέλος της επιτροπής γεφύρωσης Νικόλαος Ιωάννου Σιανίδης, πίστωσε την Κοινότητα Παλαιοσελλίου 6.000 δραχμές ατόκως, το έργο συνεχίσθηκε και η θεμελίωση έγινε, όπως παραπάνω γράγαμε.

Στις έντονες δε προσπάθειες να χαρακτηριστεί η γέφυρα Επαρχιακή και να ολοκληρώσει την κατασκευή της το αρμόδιο Επαρχιακό Ταμείο, στην Εφημερίδα των Ιωαννίνων «Ηπειρωτικός Αγών» της 30/1.1931, με το ψευδώνυμο «Παρώειος» εδημοσιεύσαμε τα εξής: «Η σημασία της Νέας Γεφύρας Αώου-Βρυσοχώρι - Ιανουάριος (έκτακτος ανταπόκρισις) - Η πραγματοποίησης μιας κατ' ευθείαν συγκοινωνιακής γραμμής μεταξύ Βρυσοχωρίου - Παλαιοσελλίου, δεν είναι ζήτημα τοπικού ενδιαφέροντος και δεν αφορά μόνον τας περί τον Αών ποταμόν ενδιαφερομένας Κοινότητας. Και πολλαί άλλαι Κοινότητες και ολόκληραι αι επαρχίαι Κονίτισης Ζαγορίου πρέπει ν' αποδίδουν μεγάλην σημασίαν εις την κατασκευήν της νέας γέφυρας επί τον Αών ποταμόν μεταξύ Παλαιοσελλίου - Βρυσοχωρίου. Η νέα γέφυρα επί τον Αών ευρισκομένη επί της κεντρικής ημιονικής οδού αγωγής μέσω Ζαγορίου εις Ιωάννινα και εκ Ζαγορίου εις Κόνιτσαν, λόγω της επικαίρου θέσεώς της θα εξεύρη πλησιεστέραν αγοράν, θ' αναπτύξει το διαμετακομιστικόν εμπόριον αποδοτικότερον, θα συνδιάζεται περισσότερο με αμαξιτήν συγκοινωνίαν, εν ολίγαις γραμμαίς θα παράσχη ζωτικά συμφέροντα δι' όλους μας. Φανερά λοιπόν τα πλεονεκτήματά της ουδεμία χρονοτριβή να υφίσταται και απροφα-

σίστως να παραμερίσω μεν πάντα δισταγμόν. Οι πάντες να κηρυχθώμεν υπέρ της κατασκευής της νέας γέφυρας του Αώου, να αποτινάξωμε πάσαν υστεροβουλίαν και πάσαν μοιρολατρείαν... Συμπατριώται, περιπτόν να εξάρωμε περισσότερο τη σπουδαιότητα και σημασίαν της νέας γέφυρας επί τον Αών μεταξύ Βρυσοχωρίου Παλαιοσελλίου. Κάθε καλόν έργον είναι και βήμα προς τον πολιτισμόν. Φανήτε γενναιόδωροι και με όλην την οικονομικήν κρίσιν προσφέρατε τον οβολόν σας. Και σεις κύριοι Βουλευταί υγώσατε φωνήν διαμαρτυρίας και συντρέξατε το έργον, όπερ, αι Κοινότητες ανέλαβον ν' αποπερατώσουν.

«Παρώειος»

Σε έκκλησίν μας, το γραφείο του κ. Μελά βουλευτού Ιωαννίνων μας απήντησε: Αθήναι 13 Οκτωβρίου 1930
Αγαπητέ κύριε Ηλ. Παπαζήση.

Του κ. Μελά απουσιάζοντος εντεύθεν εις εξωτερικόν, έλαβον εγώ γνώσιν, καθ' ο γραμματεύς του της επιστολής υμών. Εστέ βέβαιοι ότι άμα τη επανόδω του κ. Μελά εκ του εξωτερικού ευθύς ως λάβη ούτος γνώσιν της επιστολής σας, θα συντρέξη ασφαλώς το έργον, όπερ ανελάβατε να φέρετε εις πέρας.

Μεθ' υπολήγεως
Κωνσταντινίδης

Συνεχίζεται

Σημείωση: Η παραπάνω 25η συνέχεια του κειμένου έπρεπε να δημοσιευθεί στο προηγούμενο τεύχος, όπου από δική μας αβλεψία δημοσιεύτηκε το 26ο μέρος.

Ζητούμε συγγνώμη από τον κ. Παπαζήση και τους φίλους αναγνώστες Σ.Ε.

Το Λησμονημένο Νήπιο

Ανασ. Ευθυμίου

Μόλις σήκωσε όμως το σεντόνι, παρά λίγο να λιποθυμήσει από την τρομάρα της. Το καρότσι ήταν αδειανό! Δεν υπήρχε μέσα παιδί...

– Μωρέ πατέρα! πού είναι το παιδί; τι τόκανες; Τ' άφησες πθενά ή μη στ' αρπαξαν τίποτε μαντζαράιοι (τσιγγάνοι).

– Ω το διάολο! ω το διάολο! Στον Αγιάνη θα τ' ...αστόχησα αλλού π'θενά δε ντο βγάζω από το καροτσάκι ... απάντησε αφελέστατα ο παπούς.

«Αχ καγοπατέρα, αρχίησες από τώρα να το χάνεις που δε σε πήραν ακόμα τα γεράμματα σβάρνα είπε η θυγατέρα του και συνέχισε. Κόσια (τρέξε) γλήγορα! μη μας το τσιμπήσ' κανένα φίδι, ή μας τ' αρπάξ' κανένας».

Δεν ήθελε δεύτερη κουβέντα ο πατέρας. «Φεύγω» είπε μοναχά και πήρε τρέχοντας το δρόμο για τον Αγιάνη, με αγωνία στην γυχή. Μερικοί από τους ανθρώπους της Αγοράς που τον είδαν να τρέχει έτσι απόρεσαν και τον ρώτησαν τι του συνέβαινε. Δεν πήραν όμως απάντηση. Εκείνος έτρεχε προς τον Αγιάνη όσο πιο γρήγορα μπορούσε.

Έφτασε εκεί λαχανιασμένος· αλλά του ήρθε η καρδιά στον τόπο της μόλις αγνάντευε από μακριά ακόμη το εγγονάκι του. Αμέριμνο και άφοβο το νήπιο, έπαιζε μονάχο του ανάμεσα στα χόρτα και στα λουλούδια μπουσουλώντας - γιατί δεν μπορούσε ακόμη να περπατήσει - και νομίζοντας ασφαλώς πως ο καλός παπούς βρισκόταν κάπου εκεί κοντά του.

– Α διάολε! α διάολε τι μόκαμες!

...

Ο παπούς άρχισε να το μαλώνει, σαν

Κάποιος παπούς από ένα - χωριό και μη όνομα - πάντρευε την κόρη του μέσα στην Κόνιτσα και πέτυχε καλό γαμπρό νοικοκύρη και εργατικόν. Και η χαρά των παπούδων καθώς και του νέου ζευγαριού ήταν μεγάλη και συμπληρώθηκε όταν με το πλήρωμα του χρόνου ήρθε στον κόσμο και το πρώτο παιδί. Ήταν αγοράκι και το όνομά του Άκης.

Όλοι το περιποιούνταν και το πρόσεχαν και όταν έγινε τριών - τεσσάρων μηνών του πήρανε και καροτσάκι. Η χαρά του παπού ήταν να βγάζει ταχτικά περίπατο, γύρω στην πλατεία αρχικά και αργότερα σαν μεγάλωσε λιγάκι κι άρχισε να μπουσουλάει και να γελίζει και τις πρώτες λεξούλες του το πήγαινε και ως έξω στη βρύση από το παιδικό αμαξάκι και το άφηνε να παίζει στα χορτάρια. Πολλές φορές ξάπλωνε κι αυτός δίπλα του κι έπαιρνε και κανέν «νομπέτι» ύπνο. Κατόπι ξυπνούσε, τόβαζε πάλι στο καροτσάκι και γύριζε στο σπίτι σιγά - σιγά.

Μια μέρα όμως καθώς γύρισε στο σπίτι σπρώχνοντας μπροστά του το καροτσάκι, συνάντησε την κόρη του στην αυλή.

– Γύρισες πατέρα;

– Γύρισα.

– Μπα! πως και δεν ακούγεται το παιδί; Συνήθιζε το πιτσιρικάκι μόλις φδάνανε στο σπίτι να ανασπκώνεται και να φωνάζει, τη μαμά του.

– Θ' αποκοιμήθηκε φαίνεται ο κερατένιος, είπε ο παπούς.

– Μ' έτσι φαίνεται.

Συμφώνησε η μάνα και πλησίασε, όπως κάνουν οι μανάδες όλου του κόσμου, να το ιδεί και να το φιλήσει.

να έφταιγε το μωρό και αθώο πλάσμα...

Κάθησε δύο - τρία λεπτά να πάρει ανάσα, να ξαποστάσει και κατόπι, αναλογιζόμενος ότι η κόρη του περίμενε με αγωνία, άρπαξε το παιδί στην αγκαλιά του και πήρε το δρόμο της επιστροφής με όση ταχύτητα του επέτρεπαν τα πόδια του.

Εκείνοι που τον είχαν 'δει να τρέχει μόλις προ ολίγου μόνος του και τώρα τον έβλεπαν να γυρίζει με το μωρό στην αγκαλιά, κατάλαβαν αμέσως τι είχε συμβεί και τον ρώτησαν για να σπάσουν «πλάκα»...

– Καλά, που το είχες το παιδί; δεν το πήγες γρηγορότερα στο σπίτι που πέρασες με το καρτσάκι;

– Όχι μωρέ το διάολο. Το καρτόσ' ήταν αδειανό και δεν το κατάλαβα, το παιδί τόχα αστοχήσει πέρα στον Αγιάννη...

– Μα πως τ' αστόχησες; εσύ δεν πίνεις κιόλας για να πούμε οτ' ήσουν μεθυσμένος...

«Όχι μωρέ· αλλά με πήρ' ο ύπνος και ξύπνησα σαν ζαλισμένος. Νόμισα πως το παιδί τόχα βαλμένο στο καρτόσι και το πήρα κι έφυγα. Αλλά μη με χασομεράτε, γιατί με περιμέν' η θυγατέρα μου».

Κι έφυγε τρέχοντας με το παιδί στην αγκαλιά ο ταλαίπωρος παππούς· ενώ τον συνόδευαν τα γέλια και καγχάσματα των άλλων.... Και πραγματικά η θυγατέρα του περίμενε με αγωνία στην αυλόθυρα. Άρπαξε το παιδί στα χέρια της, το γέμισε φιλιά και κατόπι έγαλε τον ... εξάγαλμο στον πατέρα της.



ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Πριν λίγο καιρό, απο το Σύλλογο των απανταχού Πουρνωτών που εδρεύει στην Αθήνα, εκδόθηκε το βιβλίο «ΠΟΥΡΝΙΑ ΚΟΝΙΤΣΗΣ – ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ».

Συγγραφέας του βιβλίου είναι ο Πατριδολάτρης δάσκαλος (μακαρίτης τώρα) Χριστόδουλος Χρηστίδης, ο οποίος ανάλωσε πολύ χρόνο, με αγάπη και φροντίδα να μαζέγει όλο το υλικό που παρουσιάζεται στις 460 σελίδες του βιβλίου του, σε μεγάλο σχήμα.

Με στοιχεία από την παράδοση, την ιστορία και τις αφηγήσεις χωριανών ο συγγραφέας συνθέτει ένα έργο στο οποίο ο αναγνώστης μπορεί να ιδεί, όπως σε κινηματογραφική ταινία, τη ζωή του χωριού σε όλες της εκδηλώσεις της.

Μακάρι να βρεθούν και στα άλλα χωριά άνθρωποι σαν το Χ.Χ να τον μιμηθούν και Σύλλογοι - Αδελφότητες σαν το Σύλλογο Πουρνωτών να τυπώνουν τέτοια έργα. Κάθε χωριό, εκτός από τα κοινά ήθη, ασχολίες κ.λ.π. έχει και κάποιες ιδιαιτερότητες. Με την έκδοση ενός βιβλίου σε κάθε χωριό θα αποθησαυρίσουμε τις γνώσεις για όλη την Επαρχία μας.

Για την απόκτηση του βιβλίου οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να απευθύνονται στο Σύλλογο Πουρνωτών.

Σ.Τ.



ΠΟΙΗΣΗ

Νωπογραφίες αναμνήσεων

Οστράκινο σκεύος η γυχή, περικλείει τις χορδές του χρόνου.

Οπτασίες φανταστικές διαστάσεων του χώρου.

Ώρες αμετακίνητες επαναλαμβανόμενες κινήσεις.

Η στιγμή περιέχει το ίδιο χρώμα.

Όνειρα αιφνιδιαστικών επισκέψεων πραγματικότητες στέρεες δίχως ποίηση.

Χρόνος πάνω στο χρόνο, δημιουργία και τέχνη φτιαγμένη από μέταλλο θανάτου

Ακίνητοποιημένες φωνές, μελωδίες ανθέων γευδευσθήση ζωής.

Αίσθηση που αφουγκράζεται το λεπτό

γεύεται μνήμες, πεμπουσίες υπάρξεων

Περασμένη αγάπη ακουμπά σε ελπίδα επέκεινα.

Α. Κολιού

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠ' ΤΟΝ ΑΓΝΩΣΤΟ ΣΤΟΝ ΑΓΝΩΣΤΟ

Αγαπημένε μου,

αν σε προλάβω πριν μου φύγεις, άκου:

σκέγου πριν γίνεις ποιητής.

Μέχρι το τέλος τα όνειρα που κάνεις

-ουράνιο τόξο που μαγεύει τα παιδιά

κι όπως τους λεν αν καβαλήσουν θα

μπορέσουν

ν' αλλάξουν φύλο, να γενούνε δυνατά-

θα σε συντρίγουν.

Θα σε συντρίγουν, ακριβέ μου,

οι νύχτες,

που απλώνουν το σκοτάδι τους

σα χάδι,

με υπομονή,

όπως η αράχνη υφαίνει το πανί της,

σαν τη βροχή

απομεσήμερο ζεστό του Μάν.

Αγαπημένε,

της μοναξιάς σου πριν σηκώσεις

τη σημαία,

στάσου και κοίταμε στα μάτια.

Τόσες φωτιές π' ανάβουνε τόσ'

άστρα,

δε θα νικήσουν τα σκοτάδια;

Ι.Τ.



Σκέυεις γύρω από την ποίηση της Α. Κολιού



«Η επιστήμη κάνει
ανακαλύψεις,
Η τέχνη κάνει έργο.
Η επιστήμη είναι κλίμακα,
Η ποίηση είναι πέταγμα».

Β. Ουγκώ

Οι λίγες σκέυεις που ακολουθούν είναι αποτέλεσμα διαισθητικής προσέγγισης μάλλον, παρά οποιασδήποτε λογικής ανάλυσης κι αυτό γιατί από την πρώτη στιγμή που διάβασα ποιήματα της Αντωνίας Κολιού ένιωσα ότι πρόκειται για μια νέα φωνή, για ένα κελάηδημα που ξέρει να ξεφεύγει από την κοινοτυπία και την ανούσια περιγραφή.

Κάτω απ' τις λέξεις και μέσα σ' αυτές, κάτω από τις γραμμές κι ανάμεσά τους, νιώθει κανείς το θρόισμα ενός ανάλαφρου φτερουγίσματος, τη ζεστασιά μιας γνώριμης φωνής, όταν τριγύρω το χιόνι παγώνει τις καρδιές και το χτύπημα των ταμπούρλων σβήνει κάθε ελπίδα μουσικής μέδεξης.

Όλα, τα τόσο γνωστά σε όλους: τα γυμνά κλαδιά, οι καπνοί και οι στέγες, τα γύρω βουνά και τα παλιά αρχοντικά το χρυσάνθεμο που «κρύβει την υπογία της επανάληψης», στην ποίηση της Α.Κ. παίρνουν ξεχωριστά χρώματα και στέλνουν μηνύματα που σηκώνουν τον πέπλο της λήθης και φωτίζουν το χαμόγελο της ελπίδας.

Βέβαια μπορεί να σημειώσει κάποιος ότι η τελευταία παρατήρηση φαίνεται να αναιρείται από ένα γενικότερο κλίμα θλίψης που διαποτίζει την ποίη-

ση της Α.Κ. ή ότι το νόημα εκφράσεων, όπως αυτή που θέλει τις κορυφές των βουνών να «λογχίζουν το χαμόγελο της λήθης», το λιγότερο δεν είναι μονόσημαντο σίγουρα, όμως, κανείς δε δ' αρνηθεί πως μέσα από την όποια απογοήτευση, την πίκρα ή τη θλίψη, η αισιοδοξία ανιχνεύει το δικό της δρόμο.

Αν και πιστεύω ότι στην ποίηση έχει ισχύ αυτό που ισχύει και για τα δραύσματα των αμιγών μετάλλων - ένα κομμάτι χρυσού είναι χρυσός - δηλαδή ότι κάθε ποίημα είναι μια αυτοτελής ποιητική δημιουργία, ελπίζω ότι το μέλλον, σα μια πορεία, θα επιβεβαιώνει σε κάθε βήμα τη διαίσθηση και ότι, παρά τις δυσκολίες, παρά τα φρεναρίσματα εσωτερικευμένων αναστολών από «πρέπει» ή «δεν πρέπει η Α.Κ., μέσα από μια συνεχή προσπάθεια κατάκτησης της ελευθερίας του λόγου και της πράξης, θα ανεβαίνει όλο και πιο ψηλά.

Σημείωση: Όσα δημοσιεύονται σήμερα γράφτηκαν τώρα και πολύν καιρό - όταν διάβασα το πρώτο ποίημα. Και σήμερα, διαβάζοντας τη «Μεταμφίεση» σα να νιώθω πως η εξέλιξη δε διαγεύει τη διαίσθησή μου.

I.T.

Ο Αλή Πασιάς στα Γιάννινα και οι Ποποβίτες.

Ας γυρίσουμε 150 χρόνια πίσω στον τύραννο των Γιαννίνων Αλή Πασιά, όπως τον αποκαλεί η ιστορία.

Εκείνο που πρέπει να γίνει γνωστό στους αναγνώστες του περιοδικού μας «ΚΟΝΙΤΣΑ» είναι το χωριό Πόποβο. Είναι μεγάλο χωριό, 2-3 χιλιόμετρα πριν φτάσεις στη Σκάλα της Παραμυδιάς. Είναι αριστερά της χαράδρας περίπου 500 μέτρα. Είναι σωστή κρυώνα. Λόφοι μπροστά, δεξιά κι αριστερά και στη μέση περνά ο δρόμος. Στο πίσω μέρος είναι γηλό βουνό, γυμνό, όλο θυμάρι. Είχα την τύχη να περάσω το '44 αντάρτης. Είναι γνωστό κλεφτοχώρι γενιές γενιών, αφού κλέγανε και τον ίδιο τον Αλή Πασιά.

Πριν φτάσουμε στην ιστορία του Αλή Πασιά έχω να γράψω αρκετά. Η Παραμυδιά και όλη η περιφέρεια ήταν η μάνα του λαδιού, αλλά δεν είχε καλαμπόκι. Η Μακεδονία είχε καλαμπόκι, αλλά δεν είχε λάδι. Σχεδόν όλος ο νομός Ιωαννίνων κατέβαινε στην παραμυδιά με διάφορα είδη ανταλλαγής. Ακόμα και φορτώματα δαδί, που ήταν είδος πολυτελείας τότε το έκαναν λάδι και το πήγαιναν στη Μακεδονία: Καστοριά, Φλώρινα, Τσοτύλι, Γρεβενά, Κοζάνη, Νεάπολη. Εκεί το άλλαζαν με καλαμπόκι ή στάρι. Εγώ έχω πάει 30 φορές Πεκλάρι - Παραμυδιά, 5 μέρες πάει έλα. Πεκλάρι - Φλώρινα 7 μέρες πάει έλα. Στη Μακεδονία το χειμώνα πηγαίναμε φορτωμένοι, γιατί δεν περνούσαν ζώα, ενώ στην Παραμυδιά πηγαίναμε όλο με ζώα.

Ερχόμαστε τώρα στη χαράδρα, που ήταν ο φόβος και τρόμος στους τα-

λαιπωρημένους περαστικούς. Βγαίναν (οι Ποποβίτες) στο δρόμο με τα ντουφέκια: Ξεφορτώστε και φύγετε. Αρχινούσαν τα παρακάλια ο κοσμάκης. Αν κανένας αντιδρούσε τον έτρωγε το σκοτάδι. Έτσι αναγκάζονταν να συγκεντρώνονται στην Παραμυδιά και να ξεκινάν καρβάνι 50 και 100 ζώα για να περνούν τη χαράδρα, οπότε μπορούσαν να στήσουν πόλεμο.

Να τι έπαθε ένας φουκαράς εκεί στη χαράδρα: του κόπηκε η ίγγλα του μουλαριού και έπεσε το φορτίο. Αμέσως βγάζει το τσαγκαρσούλι και το σπάγκο να τη ράγει. Τότε πήγαν δύο και του είπαν: Καβαλικά (καβάλησε) τώρα και φύγε χωρίς κουβέντα μη μείνεις κι εσύ ντραγάτης (δηλαδή μη σε σκοτώσουμε), όπως μείναν και άλλοι. Τι να 'κανε, έφυγε. Έφτασε τους άλλους χωρίς λάδι, κλαίγοντας: θα πεθάνουν τα παιδιά μου από την πείνα, αλί μου. το βράδυ που ξενύχτησαν του 'δωσαν άλλος μισή, άλλος μια οκά, και έμασε 30 οκάδες.

Με λίγα λόγια αυτή ήταν η χαράδρα και οι Ποποβίτες την εποχή 1941-42.

Και τώρα η ιστορία του Αλή Πασιά και οι Ποποβίτες. Το Πόποβο ήταν παλιά μελισσοχώρι. Είχε πολύ θυμάρι και το θυμαρίσιο μέλι είναι και το πρώτο. Το μήνα Μάρτη, που τα μελίσσια έχουν ανάγκη να τούς δώσεις και όχι να πάρεις, στέλνει ο Αλή Πασιάς φερμάνι στο μουχτάρη (πρόεδρο) να του στείλει 200 οκάδες μέλι. Τι να κάνει ο μουχτάρης έπρεπε να πάει το μέ-

λι. Καλεί όλο το χωριό σε συγκέντρωση να το κουβεντιάσουνε να βρούνε τρόπο. Κουβεντιάζοντας βρήκαν έναν τρόπο: Ανάλογα με τα μελίσσια που είχε ο καθένας, θα πήγαινε και το ανάλογο μέλι. Θα κατάστρεφαν πολλά μελίσσια και ήταν μεγάλη ζημιά για τους Ποποβίτες που τη μελισσοκομία την είχαν επάγγελμα. Τότε λέει κάποιος: Για σταθείτε, χωριανοί, γιατί να χαλάσουμε τα δικά μας. Να πάμε να κλέγουμε τον Αλή -Πασιά που έχει και πολλά.

Έτσι κι έγινε. το φορτώσανε στα ζώα και το πάνε στα Γιάννινα. Στο-μεταξύ ένας προδότης Ποποβίτης με τα πόδια έφτασε νωρίτερα. Αφέντη μας, Πασιά, το μέλι που σου φέρνουν οι χωριανοί μου το έκλεγαν από τα δικά σου μελίσσια. Τι λές, ωρέ μπίρομ. Τον φιλοξένησε και τον κράτησε. Σε λίγο φτάνουν και οι χωριανοί του προδότη.

– Πολυχρονεμένε μας Αλή, σου φέραμε το μέλι.

– Δικά σας, ωρέ μπίρομ, ή δικό μου είναι το μέλι;

– Δικό μας, αφέντη.

Τότε φωνάζει κι έρχεται ο προδότης. Μόλις τον είδαν τα 'χασαν.

– Τώρα τι να κάνω, ωρέ μπίρομ, να σφάζω εσάς και να τον βάλω να σας φάει ή το αντίθετο;

– Πασιά μου, για τον κλέφτη υπάρχει νόμος να δικάζεται, ενώ τον προδότη τον κονταίνουν.

Ο Πασιάς έδωσε διαταγή και τον έσφαξαν.

– Φάτε τον τώρα.

Συμπέρασμα: Την προδοσία όλοι τη θέλουν, τον προδότη κανέναν.

Β. Βουρδούκας.

Το Παζαρόπουλο της Κόνιτσας τα παλιά χρόνια

Το παζάρι της Κόνιτσας παλιά γινόταν ως εξής: Αρχίζε πάντα στις 8 Οκτωβρίου και τελείωνε στις 16 του ίδιου μήνα.

Γινότανε τόσο αργά για τον εξήσ σκοπό: Για να μπορέσει καθένας να μαζέψει τη σοδειά του, να την πουλήσει και να μπορεί να κάνει τα γώνια του. Οι δε ταξιδεμένοι στέλνανε κι αυτοί χρήματα στα σπίτια τους από το Σεπτέμβριο μήνα για να κάνει η οικογένεια τα γώνια της χρονιάς, όπως συνήθιζαν τότε.

Η δέση που γινότανε ήταν η εξής: Αρχίζε από τη Στρατιωτική Λέσχη και τερμάτιζε ως το ρέμα, στο λάκκο δηλαδή. Κάθετα το παζάρι άρχιζε από το χώρο που είναι σήμερα η πλατεία και έφθανε μέχρι εκεί που χτίζεται το παραδοσιακό ξενοδοχείο Λαϊκής Βάσης. Εκεί ακριβώς γινότανε η αγοραπωλησία ζώων. Όλος αυτός ο τόπος ήταν ένα απέραντο λιβάδι, δεν υπήρχαν κτίρια.

Εκεί που είναι το ΠΙΚΠΑ σήμερα, πολύ παλιά ήτανε μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου -χωρίς να γνωρίζουμε σε ποιόν Άγιο Ιωάννη ήταν αφιερωμένο- σωζότανε τότε τα ερείπια και τα κελιά με τις δολογυριστές καμάρες. Εκεί μέσα στα κελιά είχαν το στέκι οι τσαρουχάδες των Ιωαννίνων. Οι τσαρουχάδες της Κόνιτσας πουλούσαν τα εμπορεύματα τα εφοδίαζαν διάφορα χωριά της επαρχίας μας, που είχαν μεγάλη κτηνοτροφία. Ερχόταν δε ακόμη και από τη Βωβούσα. Το βέτο όμως πάντα το είχε η Αετομηλίτσα και η Σαμαρίνα που εκτός από τις ωραίες βελέντζες, έφερναν και τυροκομικά προϊόντα, τα νόστιμα

μανούρια και το κεφαλοτύρι που φημίζονταν παντού.

Η πρώτη φροντίδα του κάθε γονιού που είχε κορίτσια, ήταν να γωνίσει κάτι για τις προίκες τους και να το βάλει στα σεντούκια, άσχετα με την ηλικία που είχαν. Εφάρμοζαν αυτόν τον τρόπο γιατί τα χρόνια τότε ήταν δύσκολα και οι περισσότεροι ζούσαν φτωχά.

Τα σχολεία καθόλη την διάρκεια του παζαριού αργούσαν, ώστε τα παιδιά να μπορούν να χαρούν λιγάκι, επειδή οι συνθήκες ήταν διαφορετικές. Δεν ήταν όπως σήμερα που τα παιδιά ζουν καλά και διασκεδάζουν καθημερινά. Τότε εάν σε ένα παιδάκι αγόραζες ένα μπιρμπίλι δηλ. μια σφυρίχτρα ή ένα

Αποχαιρετισμός

Στις 18-9-1991 συνταξιοδοτήθηκε ο κλητήρας της Βιβλιοθήκης Λουκάς Εζνεπίδης. Σαν προϊστάμενός του επί 25 χρόνια που υπηρέτησε τη Βιβλιοθήκη ο πιο πάνω υπάλληλος, αισθάνομαι ηθικό χρέος να γράψω για αυτόν μερικές σκέψεις μου.

Διορίσθηκε στη Βιβλιοθήκη στις 25-8-1966. Από τότε και μέχρι τη μέρα που απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του, υπηρέτησε πιστά και ευσυνείδητα, και εκτελούσε τα καθήκοντα που του αναθέτονταν κάθε φορά, μετά περισσής προθυμίας και διαθέσεως. Ίσως ήταν ο

πιο παρά πολλών υπαλλήλων σέρχονταν πάντοτε μισή ώρα του υποχρεωτικού ωραρίου και απόγευμα. Έβρεχε, παγωνιές, ο Λουκάς πάντοτε καθήκον του. Η υπακοή και προθυμία του, αξίζει κάθε έπαινο. Λίγα γραμματάκια του Διευθυντή της Βιβλιοθήκης την αγαθή του προσπάθεια που έκανε για τους μαθητές αναγνώστες. Πρόσφερε με κατανόηση και κατά δύναμιν.

Είχε και το χάρισμα του να συλλογίστηκε και ένα βιβλίο «το φτωχό ταλέντο» με το οποίο κάλυπταν όλες τις εποχές. Έγραφε ακόμη και ποιήματα - υποδείξεις Κόνιτσα. Ακόμα και στο βιβλίο «Οικολογία» είχε γράψει μερικά περιβάλλον.

Λίγα λοιπόν, για τον καλό υπάλληλο, τον Λουκά. Να χαρεί τη σύνταξη με

Αχιλλέας Κολιός

Σημείωση: Στο προηγούμενο τεύχος Σεπτεμβρίου - Οκτωβρίου, στο άρθρο «ΤΟ ΠΑΖΑΡΙ ΤΗΣ ΚΟΝΙΤΣΗΣ» λόγω τυπογραφικού λάθους αλλοιώθηκε το νόημα από παράλειψη της πρότασης, «οι τσαρουχάδες της Κόνιτσας πουλούσαν τα εμπορεύματά τους στα μαγαζιά. Ζώα, όπως είναι γνωστό φέρνανε και από την Αλβανία μαζί με άλλα εμπορεύματα, όπως μεταξωτά κλπ.

Πολλές Κονιτσιώτισσες υφαίνανε ωραία υφαντά στον αργαλειό και τις περίφημες κεντητές ποδιές, που τις εκθέτανε και στόλιζαν το παζάρι. Τα μάλλινα εμπορεύματα τα εφοδίαζαν διάφορα χωριά της Επαρχίας μας, που είχαν μεγάλη κληρονομιά»!

λι. Καλεί όλο το χωριό σε συγκέντρωση να το κουβεντιάσουνε να βρούνε τρόπο. Κουβεντιάζοντας βρήκαν έναν τρόπο: Ανάλογα με τα μελίσσια που είχε ο καθένας, θα πήγαινε και το ανάλογο μέλι. Θα κατάστρεφαν πολλά μελίσσια και ήταν μεγάλη ζημιά για τους Ποποβίτες που τη μελισσοκομία την είχαν επάγγελμα. Τότε λέει κάποιος: Για σταθείτε, χωριανοί, γιατί να χαλάσουμε τα δικά μας. Να πάμε να κλέγουμε τον Αλή -Πασιά που έχει και πολλά.

Έτσι κι έγινε. το φορτώσανε στα ζώα και το πάνε στα Γιάννινα. Στο-μεταξύ ένας προδότης Ποποβίτης με τα πόδια έφτασε νωρίτερα. Αφέντη μας Πα-

σιά, το μέλι που σου φέρνουν οι χωριανοί μου το έκλεγαν από τα μελίσσια. Τι λές, ωρέ μπίρο ξένησε και τον κράτησε. νουν και οι χωριανοί του

- Πολυχρονεμένε μας έφτασε να κλέψουμε το μέλι.

- Δικά σας, ωρέ μπίρο, είναι το μέλι;

- Δικό μας, αφέντη.

Τότε φωνάζει κι έρχεται Μόλις τον είδαν τα 'χασα

- Τώρα τι να κάνω, ωρέ σφάζω εσάς και να τον φάει ή το αντίθετο;

- Πασιά μου, για τον κίνεμος να δικάζεται, ενώ τον κονταίνουν.

Ο Πασιάς έδωσε διαταγές.

- Φάτε τον τώρα.

Συμπέρασμα: Την προδέλουν, τον προδότη και

B

Το Παζαρόπουλο της Κόνιτσας τα παλιά χρόνια

Το παζάρι της Κόνιτσας παλιά γινόταν ως εξής: Αρχίζε πάντα στις 8 Οκτωβρίου και τελείωνε στις 16 του ίδιου μήνα.

Γινότανε τόσο αργά για τον εξήσσκοπό: Για να μπορέσει καθένας να μαζέψει τη σοδειά του, να την πουλήσει και να μπορεί να κάνει τα γώνια του. Οι δε ταξιδεμένοι στέλνανε κι αυτοί χρήματα στα σπίτια τους από το Σεπτέμβριο μήνα για να κάνει η οικογένεια τα γώνια της χρονιάς, όπως συνήθιζαν τότε.

Η δέση που γινότανε ήταν η εξής:

μανούρια και το κεφαλοτύρι που φημίζονταν παντού.

Η πρώτη φροντίδα του κάθε γονιού που είχε κορίτσια, ήτανε να γωνίσει κάτι για τις προίκες τους και να το βάλει στα σεντούκια, άσχετα με την ηλικία που είχαν. Εφάρμοζαν αυτόν τον τρόπο γιατί τα χρόνια τότε ήταν δύσκολα και οι περισσότεροι ζούσαν φτωχά.

Τα σχολεία καθόλη την διάρκεια του παζαριού αργούσαν, ώστε τα παιδιά να μπορούν να χαρούν λιγάκι, επειδή οι συνθήκες ήταν διαφορετικές. Δεν ήταν όπως σήμερα που τα παιδιά ζουν καλά και διασκεδάζουν καθημερινά. Τότε εάν σε ένα παιδάκι αγόραζες ένα μπιρμπίλι δηλ. μια σφυρίχτρα ή ένα βατραχάκι που το κρατούσε στο χέρι του και πατώντας το έκανε τη φωνή του βατράχου, η χαρά του παιδιού ήταν πολύ μεγάλη.

Ακόμη στο παζάρι για να διασκεδάσουν μικρούς και μεγάλους κάνανε πολλά ταχυδακτυλουργικά νούμερα. Χαρακτηριστικό είναι όμως εκείνο που αναφέρεται από πολλούς, πως όταν άρχιζε το παζάρι στο χωριό Καστάνιανη, στο βουνό που ονομάζεται Γύφτισσα, ανέβαινε μία γυναίκα και χτυπούσε ένα μεγάλο τύμπανο (ένα ταμπούρλο), το οποίο ακουγότανε σε όλα τα γύρω χωριά και στα γύρω χωριά της Αλβανίας. Αυτός ήταν ο τελάλης του παζαριού.

Τη χαρούμενη ατμόσφαιρα του παζαριού συμπλήρωναν οι φωνές των παιδιών, τα βατραχάκια, οι σφυρίχτρες και οι φυσαρμόνικες, σε αντίθεση με τα σημερινά μεγάφωνα και κασετόφωνα.

Με αυτόν τον απλό φτωχό και όμορφο τρόπο γινότανε τα χρόνια εκείνα το παζάρι της Κόνιτσας. Τα λαογραφικά στοιχεία που αναφέρονται είναι μαρτυρίες από αξιόπιστους συμπατριώτες.

Λουκάς Εζνεπίδης
Κόνιτσα

Αποχαιρετισμός

Στις 18-9-1991 συνταξιοδοτήθηκε ο κλητήρας της Βιβλιοθήκης Λουκάς Εζνεπίδης. Σαν προϊστάμενός του επί 25 χρόνια που υπηρέτησε τη Βιβλιοθήκη ο πιο πάνω υπάλληλος, αισθάνομαι ηθικό χρέος να γράψω για αυτόν μερικές σκέψεις μου.

Διορίσθηκε στη Βιβλιοθήκη στις 25-8-1966. Από τότε και μέχρι τη μέρα που απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του, υπηρέτησε πιστά και ευσυνείδητα, και εκτελούσε τα καθήκοντα που του αναδέτονταν κάθε φορά, μετά περισσής προθυμίας και διαδέσεως. Ίσως ήταν ο μόνος, μεταξύ πάρα πολλών υπαλλήλων, που προσέρχονταν πάντοτε μισή ώρα ενωρίτερα του υποχρεωτικού ωραρίου του, πρωί και απόγευμα. Έβρεχε, χιόνιζε, έκανε παγωνιές, ο Λουκάς πάντα πιστός στο καθήκον του. Η υπακοή του και η προθυμία του, αξίζει κάθε έπαινο. Με τα λίγα γραμματάκια του Δημοτικού, και με την αγαθή του προσπάθεια, βοηθούσε τους μαθητές αναγνώστες, σ' ό,τι ζητούσαν. Πρόσφερε με καλή διάθεση το κατά δύναμιν.

Ακόμη, είχε και το χάρισμα του ποιητή. Κυκλοφόρησε και ένα βιβλίο του, με τίτλο «το φτωχό ταλέντο» με ποιήματα που κάλυπταν όλες τις εποχές και τις γιορτές. Έγραφε ακόμη και διάφορες, παρατηρήσεις - υποδείξεις στο περιοδικό Κόνιτσα. Ακόμα και στο περιοδικό «Νέα Οικολογία» είχε γράψει κάτι για το περιβάλλον.

Αυτά τα λίγα λοιπόν, για τον καλό και συνειδητό υπάλληλο, τον Λουκά. Του ευχόμεθα να χαρεί τη σύνταξη με υγεία.

Αχιλλέας Κολιός

ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ένα σημαντικό βήμα, για την αξιοποίηση της Επαρχίας μας, είναι το πρόγραμμα του ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ. Είναι ένα ΕΟΚΙΚΟ πρόγραμμα, το οποίο μετά από ενημέρωση που έγινε, αποκτά συνεχώς νέους φίλους, και νέους επενδυτές.

Ο σκοπός του είναι να προτρέψει ανθρώπους που ασχολούνται με την γεωργία να επεκτείνουν τις επενδύσεις τους και σε άλλους τομείς. Είναι ένα πρόγραμμα του 797/85 της ΕΟΚ.

Σε γενικές γραμμές δίνει στον αγρότη την δυνατότητα να κατασκευάσει μονάδες που θα βοηθήσουν την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής του.

Οι επενδύσεις που ενισχύονται χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη αφορά Αγροτουριστικές επενδύσεις και είναι η επισκευή, ανακαίνιση και ανάλογος εξοπλισμός δωματίων του Αγροτικού σπιτιού που θα χρησιμοποιηθούν σαν τουριστικά καταλύματα.

Επέκταση του ιδιόκτητου σπιτιού για την κατασκευή ενοικιαζόμενων δωματίων.

Κατασκευή νέων ενοικιαζόμενων δωματίων σε ξεχωριστό οικόπεδο.

Η κατασκευή 2ου ορόφου.

Στις επενδύσεις ενοικιαζόμενων δωματίων και εστιατορίων που πραγματοποιούνται σε περιοχές με χειμερινό τουρισμό ενισχύεται και η εγκατάσταση και ο εξοπλισμός κεντρικής θέρμανσης.

Όμως το πρόγραμμα δεν σταματά στα ενοικιαζόμενα δωμάτια. Επιδοτεί ενδιαφερομένους για αγορά ζώων για μεταφορά τουριστών για περιπάτους.

Δημιουργία χώρων αθλοπαιδιών και εστιατορίων.

Η Δεύτερη κατηγορία αφορά Αγροτοβιοτεχνικές Επενδύσεις που είναι, οι Βιοτεχνίες παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης όπως: Υφαντικής, Ξυλογλυπτικής Αργυροχοΐας κ.λ.π.

Επίσης Βιοτεχνίες επισκευής και συντήρησης γεωργικών μηχανημάτων επεξεργασίας και συσκευασίας γεωργικών προϊόντων, από την παραγωγή της ίδιας εκμετάλλευσης.

Τέλος ενισχύονται και οι δαπάνες για την έκδοση οικοδομικής άδειας για τα κτίσματα.

Να τονίσουμε ότι οι ενισχύσεις κερμαίνονται από 40 έως 65%. Δικαίωμα συμμετοχής έχουν οι κάτοχοι και αρχηγοί γεωργικής εκμετάλλευσης. Γεωργική κατά κύρια απασχόληση ή του 50% τουλάχιστον του συνολικού τους εισοδήματος προέρχεται από γεωργικές δραστηριότητες. Να είναι μόνιμοι κάτοικοι του Δήμου ή της Κοινότητας που θα πραγματοποιηθεί η επένδυση και να είναι ηλικίας κάτω των 65 ετών.

Βέβαια από την στιγμή που κάποιος θα ενταχθεί στο πρόγραμμα υποχρεώνεται να κρατήσει την επένδυση τουλάχιστον για 5 χρόνια, και στην μονάδα να εργάζονται μόνο μέλη της οικογενείας του ή ο ίδιος.

Για περισσότερες πληροφορίες ενδιαφερόμενοι μπορούν να απευθύνονται στο Γραφείο Αγροτικής Οικονομικής Οικονομίας.

Γραφείο Οργάνωσης και διαχείρισης Γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Γραφείο Γεωργικής Ανάπτυξης της περιοχής, ή στο τηλέφωνο (01) 524781

ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πολιτιστικές δραστηριότητες στην Ηλιόρραχη

Κάτι καινούργιο γεννιέται στην Ηλιόρραχη με την απόφαση των λίγων νέων του χωριού να ιδρύσουν το δικό τους σύλλογο με σκοπό την πολιτιστική και πνευματική αναβάθμιση της μικρής μας κοινωνίας. Και φαίνεται ότι κατόρθωσαν να αναταράξουν τη στασιμότητα της καθημερινότητας με την οργάνωση του πανηγυριού της Αγίας Τριάδος και με εκδρομές γυχαγωγικού και μορφωτικού ενδιαφέροντος.

Τελευταία τους επιτυχία η εκδρομή στην Κέρκυρα, την Κυριακή 1η του Σεπτέμβρη. Γεμάτο το πούλμαν ξεκινάει πρωί - πρωί από την Ηλιόρραχη, με πάνω από πενήντα χωριανούς, άνδρες, γυναίκες, αγόρια και κορίτσια.

Μεγάλη διαδρομή για ημερήσια εκδρομή, αλλά μεγαλύτερη η αποζημίωση του κόπου από την ωραία διαδρομή και τις ομορφιές της Κέρκυρας.

Στο λιμάνι μας περίμεναν οι χωριανοί αστυνομικοί Βασίλης Καφετζής και Παναγιώτης Καρράς, που ήταν και ο ξεναγός μας στα διάφορα αξιοθέατα του νησιού. Αποκορύφωμα η επίσκευή μας στο Αχίλλειο. Το υπέροχο ανάκτορο της Αυτοκράτειρας της Αυστρίας Ελισάβετ, αρχιτεκτονικό δημιούργημα του περασμένου αιώνα, με τις μεγάλες Καλλιτεχνικές τοιχογραφίες και τα πολλά αγάλματα στους κήπους του, αγάλματα του ομηρικού ήρωα Αχιλλέα, των εννέα μουσών, των τριών χαρίτων και πολλών αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων, μας απορόφησε και μας απέσπασε όχι λίγο χρόνο θαυμασμού και γυχικής ανάτασης.

Ύστερα στο εξοχικό του συμπα-

τριώτη μας από την Κλειδωνιά Μπουκοβίνα, όπου βρήκαμε φιλική υποδοχή και ορεκτικά φαγητά.

Αλλά οι ώρες περνούν και το φέρυ-μπότ φεύγει.

Έξω από την Ηγουμενίτσα σταματούμε για λίγο στο χωριό Ρίζιανη, όπου είναι εγκαταστημένοι χωριανοί μας, που σαν Βορειοπειρώτες αποκαταστάθηκαν εκεί. Συναντάμε το Χρήστο Κουμπούρα με τη γυναίκα του Βασιλική Καρρά, που έχουν ένα κέντρο στη δημοσία και το Λεωνίδα Χουλιάρα. Χαιρετούρες, φιλιά και γρήγορα δρόμο, για να φτάσουμε με τραγούδια των νέων μας γύρω στις 11 το βράδυ στο χωριό, κουρασμένοι βέβαια, αλλά και πολύ ευχαριστημένοι από τις πλούσιες εντυπώσεις της ωραίας αυτής εκδρομής.

Αξίζουν συγχαρητήρια οι νέοι μας που πρωτοστατούν στις εκδηλώσεις αυτές και με κίνδυνο να παραλείψω κάποιους, αναφέρω εδώ το Λεωνίδα Κολόκα, την Κατερίνα Καρρά, την Λαμπρινή Κεφάλα και το Θύμιο Πασσιά.

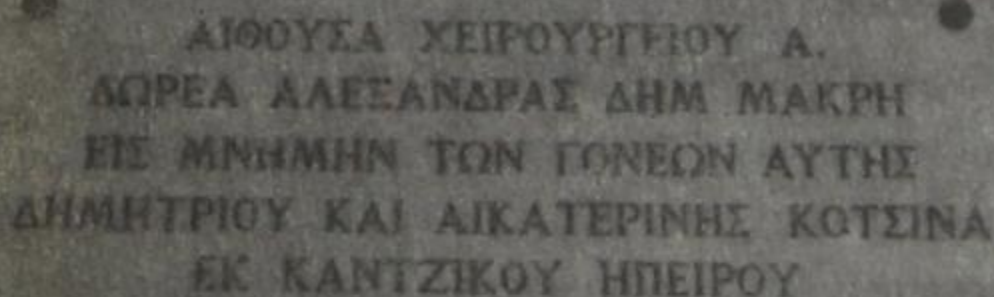
Ας προχωρήσουν κι ας δυναμώσουν τις προσπάθειές τους σε ό,τι καλό του χωριού μας κι εμάς τους παλιότερους θα μας έχουν πάντοτε υποστηρικτές τους και ενισχυτές τους. Γιατί στα χωριά μας όταν αναλάβουν τις τύχες τους έστω όσοι νέοι απόμειναν ακόμα εκεί, τότε μόνο θα ξεφύγουμε από τις αγκυλώσεις του παρελθόντος και θα δούμε την αναμενόμενη πρόοδο του τόπου μας.

Λ.Β.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗ ΕΚΠΛΗΞΗ

Ήταν προ διετίας περίπου, όταν επισκέφτηκα το νοσοκομείο Ασκληπιείο Βούλας (Αθήνα) προκειμένου να συμπαρασταθώ σε γνωστό μου ασθενή. Καθώς με βαριές σκέυεις ανέβαινα το κλιμακοστάσιο του κεντρικού κτιρίου, το μάτι μου τυχαία έπεσε πάνω σε μία εγχάρακτη μαρμάρινη πλάκα, στο δεύτερο όροφο, ακριβώς απέναντι απ' τον ανελκυστήρα. Το κείμενο που ήταν γραμμένο πάνω της, με χρυσίζοντα γηφία, είχε σχέση με το χωριό μου, τη Δροσοπηγή (Κάντισκο).

Έμεινα έκπληκτος και η συγκίνησή μου ήταν απεριγράπτη. Η περιέργια να μάθω κάθε τι το σχετικό φούντωσε αμέσως μέσα μου. Την αποτύπωσα και την φωτογράφησα πάραυτα. Μεταφέρω εδώ την φωτογραφία και το κείμενο που λέγει:



ΑΙΘΟΥΣΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ Α.
ΔΩΡΕΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΔΗΜ ΜΑΚΡΗ
ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΑΥΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΟΤΣΙΝΑ
ΕΚ ΚΑΝΤΖΙΚΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ

Ομολογώ ότι ένοιωσα αρκετά περήφανος και ενδόμυχα καμάρωνα κιόλας, επειδή κάποια σεμνή χωριανή μου είχε κάνει μία τέτοια αφανή ευεργεσία, που σκοπό είχε να απαλύνει τον πόνο των συνανθρώπων μας. Η αναγραφή στην πλάκα του ονόματος του χωριού ΚΑΝΤΖΙΚΟ, πέρα που τιμά το ίδιο το χωριό, δείχνει ότι η ευεργέτιδα κράτησε μέσα της άσβεστη τη δύμιση της καταγωγής της, και δεν έπαυε να σεμνύνεται γι' αυτήν.

Ποιά όμως ήταν αυτή η καλόκαρδη Δροσοπηγιώτισσα Δέσποινα, που έκανε αυτήν την αξιόλογη ευεργεσία χωρίς να την κοινολογήσει σε κανέναν χωριανό;

Η ίδια η γραφή στη μαρμάρινη πλάκα μας δίδει την ταυτότητά της. Είναι, γράφει, κόρη του Δημητρίου Κοτσίνα. Είχα γράψει στο άρθρο «Δροσοπηγιώτες μαστόροι - Έργα και ημέρες» (περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ, τευχ. 37/1991) ότι, κατά την περίοδο 1881 έως 1922, οι Καντσιώτικες μαστόρικες περέες ταξίδευαν κατά προτίμηση στην Αθήνα. Χαρακτήρισα το διάστημα αυτό «Αθηναϊκή περίοδο», γράφοντας ότι τότε οι αδελφοί Δήμος (Δημήτριος) και Κώστας Κοτσίνας εξελίχθηκαν σε μεγαλοεργολάβους, που ανέλαβαν μάλιστα στη δεκαετία του 1900 την αποπεράτωση του ναού «Παναγία Χρυσοσπηλιώτισσα» στην οδό Αιόλου.

Μοναχοδυγατέρα αυτού του εργολάβου Δημητρίου (Δήμου) Κοτσίνα, ήταν η πονόγυχη πατριώτισσα μας. Είχαν σπίτι και κατοικούσαν παρά την πλατεία Κυγέλης (Αθήνα), στην αρχή της οδού Υακίνθου. Κληρονόμησε απ' τον πατέρα της όλη την περιουσία, αφού ήταν μοναχοπαίδι. Παντρεύτηκε τον επίσης Δροσοπηγιώτη Δημήτριο Μακρή, τον οποίο έλεγαν και Τζίμυ, επειδή είχε κάνει καιρό στην Αμερική. Δεν ευτύχισε να κάνει δική της Οικογένεια.

Άφησε με διαθήκη όλη την περιουσία της στον Ερυθρό Σταυρό και άλλα ιδρύματα, με σκοπό να αναλωθεί σε έργα που θα αμβλύνουν τον ανθρωπινό πόνο. Μία υλοποίηση αυτής της ε-

πιδυμίας της, που πηγάζει απ' τη δια-
θήκη, είναι και η ΑΙΘΟΥΣΑ ΧΕΙ-
ΡΟΥΡΓΕΙΟΥ Α', η οποία αναφέρεται
στην πλάκα του Ασκληπιείου Βούλας.

Ας είσαι καλά κυρία Αλεξάνδρα,
όπου και αν βρίσκεσαι. Οι άνθρωποι
σε μακαρίζουν, γιατί εσύ με την πράξη
σου τίμησες τον ΑΝΘΡΩΠΟ. Οι συγ-
χωριανοί σου μάλιστα νοιώθουν διπλά
περήφανοι, γιατί τίμησες και το όνομα
του χωριού σου, το ΚΑΝΤΣΙΚΟ.

Αθήνα, Μάης 1991

ΘΩΜΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

Αποτελέσματα Πανελ. Εξετάσεων της Επαρχίας Κόνιτσας 1991

Γεν. Λυκείου:

Αποστόλου Ιωάννα, Παιδαγωγικό,
Δημ. Εκπ. Ιωαννίνων.

Βλάχος Κων/νος, Ιστορίας - Αρχαιολ.
Ιωαννίνων.

Βλάχου Αναστασία, Φιλολογίας Ιωαν-
νίνων.

Βροίκος Δημήτριος, Ηλεκ/γών
Μηχ/κών Θεσ/νίκης

Γεωργίου Χρυσούλα, Οικονομ. Σπου-
δών Θεσ/νίκης

Γιαννάκη Ιωάννα, Τεχ. Ιατρ. Οργάνων
Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Δάλλας Διονύσιος, Νομικής
Θεσ/νίκης

Καλαμπόκη Ελένη, Φυσικ/πείας Τ.Ε.Ι.
Αθήνας

Καλτσούνης Αλέξιος, Ποιμαντικής Α-
θήνας

Κουσιουρής Δημήτριος, Παιδαγωγικό
Δημ. Εκπ. Ρόδου

Κυρτσόγλου Ευθύμιος, Ηλεκ/γών
Μηχ/κών Πάτρας

Λώλου Αλεξάνδρα, Δημ. Διοίκησης
Παντ. Αθήνας

Ματσή Ολυμπία, Στατ. και Ασφ. Επι-
στημ. Πειραιά.

Μήτσικα Ελένη, Νοσηλευτική Τ.Ε.Ι.
Πάτρας

Μουλαϊδης Αναστάσιος, Νοσηλευτική
Τ.Ε.Ι. Αθήνας

Μουλαϊδου Ελπίδα, Φιλοσοφ. Παιδαγ.
Ψυχολ. Θεσ/νίκης.

Μυλωνά Γεωργία, Οικονομ. Επιστ. Πά-
τρας

Νούτσου Γαρυφαλιά, Παιδαγωγικό Δ.
Εκπ. Ιωαννίνων

Ντάφλου Σοφία, Δασοπ. Καρπενησίου
Τσινασλάν Ελένη, Τουριστ. Επιχ. Τ.Ε.Ι.
Ηρακλείου

Πόπη Ανδούλας Γκότζου, Φιλολογία
Αθηνών

Παρασκευή Δερμιτζάκη (από Γαννα-
διό Κόνιτσας) Βιολογία Αθηνών

Τσιάγκης Γεώργιος, Ηλεκτρ. Μηχανι-
κών Χανίων Ηρακλείου

Τεχν. Λυκείου:

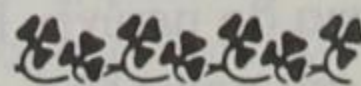
Γιάννου Όλγα, Ιχθυοκαλλιέργειας
Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου

Πρόκου Κατερίνα Ιχθυοκαλλιέργεια
Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου

Γκίκας Πέτρος, Ηλεκτρονικής Τ.Ε.Ι.
Θεσ/νίκης

Παγούνη Παναγιώτα, Δασοπονίας
Τ.Ε.Ι. Λάρισας

Τσώχος Απόστολος, Τεχν. Ιατρ. Οργ.
Τ.Ε.Ι. Αθήνας



ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Με τον ερχομό του Σεπτέμβρη άρχισε η κάθοδος των παραδεριστών προς τις πόλεις· έρχεται πάλι η χειμερινή ερήμωση των χωριών και πολλοί φτιάχνουν σιδερένια παράθυρα για εξασφάλιση των σπιτιών τους, στα παραμεθόρια χωριά, από φόβο επιδρομής των γειτόνων...

- Με προσέλευση πολλών προσκυνητών γιόρτασε το μοναστήρι του Στομίου τα γενέθλια της Παναγίας. Πολλοί είχαν πάει από την παραμονή και διανυκτέρευσαν υπό τους ήχους του κλαρίνου και του ντεφιού. Την ίδια μέρα γιόρτασαν και στο Μοναστήρι Καθασίλων. Ήταν και το τελευταίο πανηγύρι του Φθινοπώρου.

- Στις 20/9 άνοιξε το πατροπαράδοτο «παζαρόπουλο».

Είναι η τελευταία ευκαιρία μαζικής συνάντησης του πληθυσμού της περιοχής ενόγην του χειμώνα.

- Στις 21/9 επισκέφτηκε την Κόνιτσα και μίλησε στην κεντρική πλατεία ο βουλευτής και πρώην υπουργός του ΠΑΣΟΚ, κ. Γεννηματάς. Μετά τη συγκέντρωση ακολούθησε συνεστίαση στα «Πλατανάκια».

- Αγροτικό ιατρείο θα έχει εντός ολίγου χρόνου το Δίστρατο, μετά την απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου.

- Παράρτημα Ωδείου (επιτέλους) ιδρύει ο Δήμος στην Κόνιτσα. Στις εγγραφές συγκεντρώθηκαν πάνω από πενήντα παιδιά. Ας ελπίσουμε πως η προσπάθεια θα πετύχει. Πολλές φορές γράγαμε στο περιοδικό μας γι αυτό το ζήτημα.

- Στα πλαίσια των «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ» που οργανώνονται κάθε χρόνο από το Πνευματικό κέντρο Ιωαννίνων, άνοιξε στις 28/8, στις αίθουσες της Ζωσιμαία παιδ. Ακαδημίας, έκδοση βιβλίων Ηπειρ. συγγραφέων (ανάμεσά τους και Κονιτσιώτες) καθώς και έκδοση έγχρωμης φωτογραφίας από το γνωστό ερασιτέχνη -καλλιτέχνη φωτογράφο Τέντ Παναγιωτίδη, με θέματα από το χώρο της Ηπείρου. Η έκδοση κράτησε ως τις 8/9 και την επισκέφτηκε πολύς κόσμος.

- Στις 22/10, ύστερα από δυνατό αέρο και πολλή βροχή, έπεσε στην κορυφή της Γκαμήλας το πρώτο χιονάκι (ίσως που το 'στρωσε). Προειδοποίηση ότι ο Χειμώνας έρχεται.

- Με γιορτές στα Σχολεία, κατάθεση στεφανιών, παρέλαση στην κεντρική πλατεία, ομιλίες, χορούς τς μαθητικής νεολαίας και θεατρική παράσταση από τα κατηχ. Σχολεία στο Πνευματικό Κέντρο, γιορτάστηκε η επέτειος του ΟΧΙ κ' εφέτος στην Κόνιτσα. Στη Δοξολογία και στην εξέδρα των επισήμων (κατά την παρέλαση) παραβρέθηκε και ο πρώην Υπουργός κ. Κ. Παπούλιας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Αρραβώνες:

Στις 11/8 έγιναν στα Γιάννινα ο αρραβώνες του Κων/νου Ξυνού και της Αικατερίνης Απ. Ξάνθου από το Γανναδίό Κόνιτσας.

- Στις 12/10 έγιναν στο Λιβάδι Ελασώνας οι αρραβώνες του Χρήστου Παπαχρήστου από την Καστανέα Κόνιτσας και της Αντωνίας Γκρέκου.

Γάμοι:

Στις 31/8 έγιναν στα Γιάννινα οι γάμοι του Βαγγέλη Κυρίτση και της Γεωργίας Γείτονα.

- Στις 8/9 παντρεύτηκαν ο Γιώργος Κήτας από την Κόνιτσα και η Θάλεια Νιτσιάκου από την Αετομηλίτσα.
- Στην Αθήνα έγιναν οι γάμοι του Ευτύχιου Α. Νικόπουλου και της Χρυσάνδης Ζαχαράκη, στις 8/9.

Γεννήσεις:

Ο Χρήστος και η Ελένη Παπαβασιλείου απόχτησαν στην Κόνιτσα κοριτσάκι στις 20/9.

Βαπτίσεις:

Βάπτισαν: Ο Σωτήρης και η Ιωάννα Νικολάου το κοριτσάκι τους στην Κόνιτσα (18/8). Όνομα: Γεωργία.

- Ο Βασίλης και η Όλγα Ζήδρου το αγοράκι τους στην Κόνιτσα (18/8). Όνομα: Θωμάς.
- Ο Βαγγέλης και η Χαρίκλεια Πορφύρη το γιό τους (16/8) στην Κόνιτσα. Όνομα: Χαράλαμπος.
- Ο Γρηγόρης και η Άννα Ηλία στην Κόνιτσα (1/9) το γιό τους. Όνομα: Άγγελος.
- Ο Πέτρος και η Γαρυφαλιά Γόγολη το γιό τους στην Κόνιτσα (22/9). Όνομα: Βασίλειος.
- Ο Χριστόφορος και η Νικολέτα Μπάρμπα στην Κόνιτσα (29/9), την κο-

ρούλα τους. Όνομα: Δέσποινα.

- Ο Ευγένιος και η Ελπίδα Χούσου στην Κόνιτσα (29/9) το γιό τους. Όνομα: Κων/νος.
- Ο Κώστας και η Αλεξάνδρα Μίσσιου στην Κόνιτσα (28/9) την κορούλα τους. Όνομα: Αριστέα.
- Ο Δημήτριος και η Δημητρούλα Ευαγγέλου στην Κόνιτσα (29/9) την κορούλα τους. Όνομα: Παναγιώτα.
- Στην Ξάνθη, ο Γιώργος και η Σοφία Μπλιάνγκα από την Πηγή Κόνιτσας (29/9) την κορούλα τους. Όνομα: Αναστασία - Μαρία.
- Στις 29/9 βάπτισαν στο Βόλο το γιό τους, ο Τάσος και η Δέσποινα Τζάλλα. Το νεοβάπτιστο πήρε το όνομα του παππού του, Βαγγέλης.
- Ο Φώτιος και η Ελευθερία Ζαχαροπούλου, στην Κόνιτσα, βάπτισαν το γιό τους (22/10). Όνομα: Αρσένης.

Θάνατοι:

Πέθανε στο Ελεύθερο ο Νικόλαος Βόσιος (12/9) σε ηλικία 66 ετών.

- Στο Δίστρατο πέθανε στις 4/10/91 ο Βασίλειος Γώγος, ετών 67.
- Στην Κόνιτσα πέθαναν:

Στις 8/9 η Ευριδίκη Κυρτσόγλου, ετών 47.

Στις 9/9 Αριστέα Δερβένη, ετών 85

Στις 12/9 ο Απόστολος Ράγγας, ετών 67

Στις 11/10 η Καλλιρρόη Λύτου, ετών 70.

Στην Τράπεζα πέθανε (11/10) ο Σπύρος Τσιλίφης, ετών 92.

Στο Νικάνορα, ο Δημήτριος Κόφας, 84 ετών στις 18/8.

Ειδήσεις από την Αθήνα

του Γιάννη Παπαμιχάλη (Τυμφαίου)

Γεννήσεις:

Στην Αθήνα, ο Χρήστος και η Άννα Δήσιου (από την Αγ. Βαρβάρα Κονίτσας) απόχτησαν κοριτσάκι.

- Ο Γιώργος και η Σοφία Καμυλουκά (κόρη Φ. Οικονόμου από την Αγ. Βαρβάρα), απόχτησαν δίδυμα (αγόρι - κορίτσι).
- Ο Νίκος και η Ντίνα Κοκοβέ (κάτοικοι Άρτας), απόχτησαν κοριτσάκι.
- Ο Βασίλης και η Σοφία Κοκοβέ (κάτοικοι Άρτας) απόχτησαν κοριτσάκι.

Γάμοι:

Στις 7/7/91 έγιναν στο Γαλάτσι οι γάμοι του Ευαγ. Καρρά από την Εξοχή και της Σύλβιας Βέτσελ.

- Στα στέφανα άλλαξε ο εξάδελφος του Δημ. Παιζάνης.
- Στις 16/8 τέλεσαν τους γάμους τους στη Ν. Σμύρνη, ο Γιώργος Καπλάνης και η Δέσποινα Γιαννακέλου. Τα στέφανα άλλαξε η δ/νίς Ελένη Μ. Παπαμιχάλη.

Θάνατοι

Ένας λαμπρός πατριώτης και συγγενής έφυγε για πάντα από κοντά μας, και κηδεύτηκε στις 25-8-1991 στο 2ο Νεκροταφείο Αθηνών, ο πάντα γελαστός και καλοσυνάτος Νικόλαος Βασ. Καρράς, που γεννήθηκε στην Εξοχή Κονίτσας το 1919.

Ας είναι αιώνια η μνήμη του και ελαφρύ το χώμα της Αττικής γης που τον σκεπάζει. Μεταξύ των πολλών στεφανιών ξεχώριζε του Συλλόγου Εξοχής του, οποίου υπήρξε ιδρυτικό στέλεχος αυτού ο εκκλιπών.

Στη σύζυγό του Σοφία, στα παιδιά του Βασίλειο και Ευστάδιο ως και στα αδέρφια του θερμά συλλυπητήρια.

Νέοι Επιστήμονες

Η Δ/νίς Ελένη Μηνά Παπαμιχάλη (από την Αγία Βαρβάρα Κονίτσας) αποφοίτησε από το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης (Παιδαγωγικό Τμήμα Αλεξανδρουπόλεως).

Την ανευιά μου συγχαίρω εγκάρδια και της εύχομαι καλή σταδιοδρομία στο επιστημονικό και εκπαιδευτικό της έργο.

Τα νιάτα ας ακολουθήσουν το παράδειγμά της και να την ξεπεράσουν.



ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ - ΕΚΔΡΟΜΕΣ

**ΕΝΟΙΚΙΑΣΕΙΣ ΠΟΥΛΜΑ
ΚΡΕΤΣΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ**

ΤΗΛΕΦΩΝΑ:

3468.976 - 3421.890 , Αθ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

	Δρχ.		
Βαζούκη Ανθούλα, Πηγή	1.000	Γκότζου Ανθούλα Αθήνα	2.000
Δήμος Χρυσόστομος Πηγή	1.000	Ζάρου Ευγενία Αθήνα	1.000
Βαφόπουλος Κώστας Αθήνα	2.000	Παπαχρήστου Επαμ. Αθήνα	1.000
Βουρδούκας Βαγγέλης		Μανώλης Θεοφ. Θεσ/νίκη	2.000
Μέγαρα	2.000	Κωστολιά Ελένη Αθήνα	1.000
Χολέβα Βιολέττα Αθήνα	1.000	Πολύζου - Τάγκα Πηνελόπη	
Τσέρτος Δημ. Αθήνα	1.400	Αγρίνιο	1.000
Τζουμάκας Βασ. Νικάνορας	1.000	Ράππος Νικ. Αθήνα	2.000
Νικολάου Αλέξανδρος Αθήνα	2.000	Καλλιντέρης Παντελής	
Δερμιτζάκης Γιώργος		Γιάννινα	1.000
Αθήνα	3.000	Στέρσιου Ανθούλα Αθήνα	1.000
Εξάρχου Θεοφ. Εξοχή	1.000	Τσιατσιάς Βασ. Αθήνα	3.000
Χατζής Σωτ. Θεσ/νίκη	1.000	Βλάχος Ανδρ. Αθήνα	1.500
Παπαθεμιστοκλέους Δημ.		Νικόπουλος Ευτύχιος	
Κέρκυρα	2.300	Αθήνα	1.000
Σχοινάς Νίκος Αθήνα	5.000	Αναγνώστου Ιωαν. Γιάννινα	1.000
Ζώτος Μιχ. Κορωπί	3.000	Μάρραιη Τζώρτζ Αθήνα	3.000
Κυπαρίσσης Βασ. Αθήνα	1.000	Σπανού Ανδρομάχη	
Ζαχαράκης Λάζ. Κόνιτσα	1.000	Ξυλόκαστρο	3.000
Χριστοδουλίδου Φρόσω		Κολέτση Πάτρα Αθήνα	1.000
Θεσ/νίκη	1.000	Κοτσίνας Βασίλειος	
Κυριάκης Μαργαρίτης Λάρισα	2.000	Γερμανία	4.000
Μακάριος Βασίλ. Κόνιτσα	5.000	Τσιρώνης Απόστ. Πάτρα	2.000
Πουλάκου Ουρανία Αθήνα	1.000	Κορέτση Όλγα Αθήνα	1.000
Μπούνας Πέτρος Γιάννινα	1.000	Γκόρτσος Απόστ. Αθήνα	2.000
Σκορδάς Φώτης Καβάλα	3.000	Κίτσιου Χριστίνα Αθήνα	1.000
Κώτσικου Αγλαΐα Χαλκίδα	2.000	Φασούλης Χρήστος Γιάννινα	1.000
Χασιώτης Χρήστος Καστοριά	1.000	Γκιώκας Νικ. Πάτρα	2.000
Τσαγκας Γιάννης Αθήνα	1.000	Σίμος Νικ. U.S.A.	3.800
Παπαδημητρίου Γεώργ.		Ντίνος Μάνθος Θεσ/νίκη	2.000
Ζάκυνθος	3.000	Κίτσιος Σταύρος Αθήνα	1.000
Νόκος Παναγ. Αθήνα	1.000	Ιερ. Καλλιντέρης Χρ. Κόνιτσα	1.000
Πάντος Κων. Γερμανία	3.000	Παπαχρήστου Μαρία Αθήνα	1.000
Γρέντζιος Γεώργ. Παλαιοσέλι	1.000	Αγγέλη Φρειδερίκη Θεσ/νίκη	1.000
Πασσιάς Χρήστος Ηλιόρραχη	1.000	Τσιλίφης Ιωαν. Αίγιο	1.000
Καρπούζης Κων. Αθήνα	2.000	Κιτσάτης Χαρ. Σέρρες	2.000
Στεργίου Δημ. Αθήνα	1.000	Κώστας Γρηγ. Αθήνα	2.000
Στεργίου Κων. Αθήνα	1.000	Κουτρομπίνας Χρ. Κορωπί	2.000
Τσινασλανίδης Αλ. Φιλιάτες	1.000	Ιερ. Αντωνιάδης Φώτιος	
		Οξυά	1.000

..... συζητήθηκε διεξοδικά, να τιμηθεί επίσημα από πλευράς Δήμου ο Ιατρός κ. Δημήτριος Βαντέρας, για την πολύχρονη προσφορά του, και αποφασίστηκε να του επιδοθεί τιμητικό ψήφισμα κατά την έναρξη του Ιατρικού συμποσίου που γίνεται στην πόλη μας την 27-10-1991.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Κόνιτσας, διερμηνεύοντας το γενικό αίσημα των κατοίκων, και εκφράζοντας την παγίωσείσα κοινή συνείδηση, αποφασίζει, σαν ελάχιστο δείγμα τιμής, να επιδώσει σήμερα, προς τον αγωνιστή συμπατριώτη μας Ιατρό κ. Δημήτριο Βαντέρα το παρόν ψήφισμα, μαζί με τα βαυύτάτα αισθήματα εκτίμησης και ευγνωμοσύνης του λαού της περιοχής ολόκληρης, για την τεράτια προσφορά του στον χώρο της υγείας.

Ο κ. Δημήτριος Βαντέρας επιτελώντας το καθήκον του, με την πληρέστερη έννοια του όρου, με συνθήκες μυσιστορηματικές, με αντίξασες συνθήκες, με μοναδικά έξόδια την αγάπη για τον συνάνθρωπο και την βαθεία του προσήλωσή στα ιδεώδη της επιστήμης και στον όρκο του Ιπποκράτη, κἀτόρθωσε το ακατόρθωτο, έκανε την προσφορά προς τον συνάνθρωπο τρόπο ζωής, με μοναδική αντιστοιχία το χαμόγελο, που ξανάβριζε στα χείλη των ασθενών του, αφού είναι σε όλους μας γνωστό, ότι τον οικονομικό παράγοντα τον περιφρόνησε σε όλη του τη ζωή. Η αυταπάρνηση στο καθήκον θα ηορομείνει μνημειώδης, αφού όλες οι ώρες του εικοσιτετραώρου για τον γιατρό κ. Βαντέρα ήταν όλες ίδιες, ενώ η άδεια και η ξεκούραση ήταν για αυτόν έννοιες άγνωστες. Πάντα αγόγγυστα και με ενδιαφέρον υποδειγματικό και πατρικό αντιμετώπιζε κάθε περίπτωση με υπεύθυνη και σοβαρότητα. Όνειρό του και όραμά του, να γίνει το Νοσοκομείο Κόνιτσας μια μικρή, αλλά πλήρης, γασηλευτική μονάδα, που θα καλύπτει τις βασικές ανάγκες των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής.

Εκφράζουμε την πεποίθηση, ότι στην πραγμάτωση του σκοπού, η συμβόλή του Ιατρού κ. Βαντέρα είναι και πρέπει να είναι μοναδική και εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, ότι σαν τέτοια ελπίζουμε να εκτιμηθεί από κάθε αρμόδιο.

Ακριβές Αντίγραφο

Κόνιτσα 25-10-1991

Το

Δημοτικό Συμβούλιο

Ο Δήμαρχος

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ - ΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΑΤΡΟΣ ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

- Μέλος ελληνικής δερματολογικής εταιρείας
- Διεθνούς εταιρείας δερματολογικής χειρουργικής
- Επμελήτρια Δερμ.Κλινικής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Χειρουργική δέρματος - Αισθητική δερματολογία
Ενέσεις κολλαγόνου - Χημικό πηλίγγκ

ΧΑΡ.ΤΡΙΚΟΥΠΗ 6. Β' ΟΡΟΦΟΣ. ΓΡ.13. ΓΙΑΝΝΕΝΑ.
ΤΗΛ. (0651) 35519 οικίας (0651) 71354

ΜΙΚΡΕΣ ΑΓΓΕΛΙΕΣ

Ο κ. Γεώργιος Παπαζήσης πωλεί την πατρική του περιουσία στον Αμάραντο Κόνιτσας.

Πληροφορίες

κ. Καζαμίας Τηλ 01 - 3627725

ΤΖΑΜΙΑ — ΚΡΥΣΤΑΛΛΑ — ΚΑΘΡΕΠΤΕΣ

ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ ΜΕ ΤΙΜΕΣ ΑΠΟΘΗΚΗΣ
ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΕΙΣ TRIPLEX & SECIRIT

ΚΙΤΣΙΟΣ Σ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΚΟΝΙΤΣΑ
ΕΝΑΝΤΙ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΥ ΑΩΟΣ

ΣΥΝΟΙΚΙΑ ΓΡΑΒΙΤΣΑ
ΤΗΛ. 22518